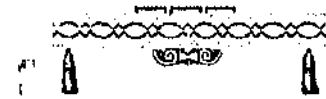

ΠΑΝΑΓΗΣ ΒΑΛΔΙΑΝΟΣ

Ο μαρμάρινον Ἑλληνικὸν πένθεον, τὸ ὅποιον ἦ-
δρυσεν ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, εἰς
μνήμην ἀΐδιον τῶν γενναίων τέκνων τῆς, ἐπλουτίσθη
τελευταῖον διὰ τοῦ ἀνδριάντος ἐνὸς ἀκόμη ἀπὸ τοῦ
θαυμαστοῦς αὐτοῦ ἀνδρα διὰ τοῦ ὁποῖου πᾶν
δικαίωμα ἔχει νὰ καυχᾶται ἡ Ἑλληνικὴ πατρίς.

Εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν, ἀφ' ἧς
ἐποχῆς ὁ ἀγὼν τῆς ἐπικρατήσεως διὰ τῆς βίας καὶ
τῶν ὅπλων ὑπεχώρησεν εἰς τὴν πάλιν τῆς εἰρη-
νικῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἰδεῶν, διὰ τῶν φύτων καὶ
τῆς ἀναπτύξεως, περιφανεῖς σελίδας θά καταλάβῃ
ἡ πυκνὴ καὶ πολῦτιμος λεγεὼν τῶν μεγάλων ἐκεί-
νων ἀνδρῶν οἱ ἔποιοι, νεώτεροι Μακρήναι, ἀνέλα-

βον ὑπὸ τὴν στερεὰν αὐτῶν προστασίαν τὴν πνευματικὴν τοῦ τόπου ἐπίδο-
σιν. Γενναῖα καρδία καὶ εὐρετὰ δίκνοια, συνηνώθησαν εἰς τὸ σῶμα τῶν ἀν-
θρώπων αὐτῶν, καὶ ἡ μὲν ὑψηλέρην καὶ ἡ ἄλλη ἐξετέλεσε τὰς θαυμασίας
πράξεις διὰ τῶν ὁποίων κλείεται ἡ ἱστορία τῶν νεωτέρων μας χρόνων.

Τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, τὰ μᾶλλον ἀπὸ τῆς μητροπό-
λεως ἐπιπέχοντα μέρη, παρήγαγον πολυπληθῆ τὰ πεφωτισμένα αὐτὰ τέκνα,
τοὺς δαδούχους αὐτοῦ τοῦ νεωτέρου Ἑλληνικοῦ πνεύματος, τὰς Ἡστιάδας
αἱ ὁποῖαι ἀνέλαβον διὰ γενναίων καὶ προθύμων ὕλικῶν θυσιῶν νὰ ἐξασφα-
λίωσι τὴν συνέχειαν τῆς παλαιᾶς αἰγλης μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Εἰς τὴν ἐννὴν ἐργαζόμενοι καὶ ἐπιδίδοντες, ἀφήνοντες τὴν διάνοιαν αὐτῶν
νὰ ἐκμεταλλεῖται ἐλευθέρῃ τὰ εὐρέα ἰσόφρη τὰ ὅποια παρουσιάζονται ἀλλαγῶ,
ἓνα μόνον φαίνονται ἔχοντες σκοπὸν τῆς μακρᾶς, τῆς ἐντίμου, τῆς ἐπιπόνου
αὐτῆς ἐργασίας.

— Τὴν Πατρίδα.

Αὐτὴ ἡ λέξις τοὺς ἐνθαρρύνει εἰς τὴν δόξαν τῆς τιμῆς καὶ τοῦ πόνου, αὐτὴ
φωτίζει τὸν δρόμον τῆς ἐργασίας καὶ τῆς προόδου καὶ πληροὶ αἰσιοδοξίας
τὴν ψυχὴν τῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ὅπως μετέπειτα ὁ πλοῦτος αὐτῶν ἀποβῇ
εὐεργετικὸς εἰς τὴν μικρὰν τῶν πατρίδα.

Ἡ Πατρίς.

Διὰ τὸ ὄνομά τῆς θησαυρίζει ὁ ἐντιμὸς ἔμπορος καὶ παλαίει ὁ ἐπιχειρη-

❁ Ο ΠΡΟ ΤΗΣ ΒΑΛΛΙΑΝΕΙΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΝΔΡΙΑΣ ❁
❁ ΤΟΥ Π. ΒΑΛΛΙΑΝΟΥ : (Έργον Γ. ΜΠΟΝΑΝΟΥ) ❁
(Άνεστηλώθη και άπεκαλύφθη ο άνδριάς του Μεγάλου Εβεργέτου κατά τδ παρελθόν έτος)

ματικός βιομήχανος. Αύτη τὸν δροσίζει δταν βέη ἀφθονος ἀπὸ τὸ μέτωπόν του ὁ ἰδρῶς τῆς ἐργασίας καὶ αὐτὴ τὸν θερμαίνει δταν ἀψηφεῖ χειμῶνος καὶ πάγη.

Ἐν δνειρον ἔχει μόνον. Τὸ εὐγενέστερον τὸ ὅποιον δύναται νὰ εὐχηθῆ ἄνθρωπος εἰς ἑαυτόν. Νὰ ἴδῃ μεγάλην καὶ ἔνδοξον τὴν πατρίδα του, νὰ θαυμάσῃ τὸ αἰγλῆν εἰκοδόμημα τῆς εὐκλείας τῆς, νὰ ὑπερηφανευθῆ ὅτι συνεισέφερε καὶ οὗτος ἔστω καὶ ἔν μόνον τεμάχιον μαριάρου.

Ἐπὶ τῆς ἐνδόξου αὐτῆς φιλοδοξίας θεμελιούται τὸ μεγαλεῖον τῆς αὐτοῦ χροῦς ἡμῶν πατρίδος εἰς ἣν θὰ χαρίσῃ καὶ εὐδαιμονεστέρως ἡμέρας ὁ ἀθάνατος ἥλιος τοῦ ἰδανικοῦ.

Οἱ εὐγενεῖς αὐτοὶ πόθοι ἀποτελοῦσι τὴν ἄλυσιν τὴν ἀδιάσπαστον ἥτις προῦρισται νὰ συνεχισθῇ τὸ περιδοεὸν παρελθὼν πρὸς τὸ ἴσως ἐπίσης λαμπρὸν μέλλον.

Εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς εἰρηνικῆς ἐπικρατήσεως οἱ γενναῖοι οὗτοι ἄνδρες οἱ ἐνισχύοντες διὰ τοῦ πλοῦτου τῶν τὴν πατρίδα ἐπέχουσι τόπον Μιλτιάδων καὶ Περικλέων, εἰς ἄλλο ἔδαφος ἀγωνιζομένων τὸν οὐτὸν ἀγῶνα. Καὶ οὕτω καὶ πέραν ἡμῶν διαφημεῖται τῆς Ἑλλάδος τὸ δνεμα, καὶ ἡ Ἑλλάς ζῆ σὺχλ' ἐν τῷ ὀνόματι τῆς ἀρχαίας εὐκλείας μόνον, ζῆ καὶ ἐν τῇ δυνάμει τῆς συγχρόνου ζωῆς.

Εἰς τὴν φάλαγγα ταύτην τὴν περιλαμπρον, μίαν ἑξαιρετικὴν θέσιν κατέχει τὸ πεφημισμένον ὄνομα τῶν Βαλλιάων.

Οἱ γενναῖοι καὶ φιλοπάτριδες Κεφαλλῆνες ἀδελφοί, ἔφερον ἐν τῇ ἔννη ὑπερηφάνως καὶ ἐν τιμῇ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα. Ἡ Ἰώσσια εἰς τὴν ὁποίαν ἐργάσθησαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον τῆς ὁποίας συνετέλεσαν διὰ τῆς φιλοπονίας καὶ τῆς δραστηριότητός τιν, δὲν ἐφέσθη τιμῶν δι' αὐτοῦς. Τὸ δνεμα τῶν κατέστη δημοτικώτατον καὶ ἐκεῖ δπου τόσον σπανίως καὶ τόσον δυσχερῶς ἐπιβάλλονται οἱ ἔνοι, καὶ μεταξὺ δὲ ἀκόμη τῶν Ἰθαγενῶν ἐργατῶν τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ὑπόληψις καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ ὄνομα τῶν Βαλλιάων, ὥστε οἱ Κεφαλλῆνες ἀδελφοὶ συνεκέντρουν εἰς ἑαυτοὺς τὴν λατρείαν καὶ τὴν σεβασμὸν ὧν καθ' ἣν ἐποχὴν ἀγροτικὰ ἔξεγέρσεις ἐναντίον τῶν Ῥώσσω κτηματιῶν ἦσαν τι συνηθέστατον. Οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ ΒΑΛΛΙΑΝΟΙ, κρατυθῆντες διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς ἀδελφικῆς ὁμοιοῦς, θερμαινόμενοι ἀείσιτε ὑπὸ τοῦ πυρός τοῦ πατριωτισμοῦ, διατηρήσαντες κατ' ἔσοχὴν ἀμόλυντα ἐν τῇ ἰσχύϊ καὶ τῷ πλούτῳ τὰ ἑσώπυρα τῶν Ἑθνικῶν ἀρετῶν, κατώρθωσαν, αὐτοὶ καὶ μόνοι, ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ τοῦ Ἑθνους, ὅ,τι οὐδεὶς τῶν συγχρόνων κατώρθωσεν. Ἐυεργετῆται δὲ τῆς πατρίδος πολυτρόπως γενόμενοι, ἀνεδείχθησαν ἄριστοι φήμης καὶ ὑπολήψεως ἀληθῶς Πανελληνίου.

Τοιοῦτος πλοῦτος οὐδὲ ἀποκτάται, οὐδὲ συντηρεῖται ἐν διηνεκεῖ κυκλοφορεῖ πολυκυμάντου ἐμπορίου, ἀνευ ἐκτόκτου ἐισπρατικότητος καὶ ἀγχινοῦς καὶ συνάσεως καὶ φιλεργίας ἀλλὰ καὶ ψυχικῆς γαλήνης καὶ καρτερίας ἐν ταῖς μικραῖς καὶ μεγάλας τρικυμίαις τῆς καὶ τῆς ποντοπορίας τοῦ βίου. Ἐντεῦθεν ὀφείλουεν, ὡς Ἑλληνες ἡμεῖς μάλιστα οἱ ἐντὸς τῶν στενῶν ὄρων τοῦ Κράτους διαβιῶντες καὶ περὶ τὰ ἐλάχιστα ἐγχειρήματα διατάζοντες, νὰ κλίνωμεν εὐλαστῶς τὴν κεφαλὴν πρὸς τοιαύτης μεγαλοεργίας, δι' ἣς καὶ ὁ ἐπίων μεγαθύμος κ. Π. ΒΑΛΛΙΑΝΟΣ ἀνεδείχθη Ἑθνικὴ προσωπικότης ἀξία ὑπερτάτης τιμῆς καὶ ὀλοθέρμου εὐλογίας.

Ἐν τῇ ἔννη ὁ οἶκος τῶν ὑπῆρξε τὸ καταφύγιον ἑλῶν τῶν Ἑλλήνων ὅσοι ἐζήτησαν τύχην μακρὰν τῆς πατρίδος τῶν, εἰς πλειστονὸς δ' ἐκ τῶν εὐδοκίμωντων σήμερον ἐμπορικῶν οἴκων ἡ πρώτη ὥθησις ἐδόθη ἐκ μέρους τῶν ἀγνῶν καὶ μεγάλων τούτων πατριωτῶν, οἵτινες ἤρκει ν' ἀκούσωσιν ὅτι πρόκειται περὶ Ἑλλήνων διὰ νὰ μὴ φεισθῶσιν οὐδὲ συστάσωσιν, οὐδὲ θυσιαῶν. Ἐκατοντάδες ἑμοεθνῶν ἀπέζησαν καὶ ἀποζῶσιν ἀπὸ τὴν κίνησιν τῶν κεφαλαίων

τοῦ ὀνομαστοῦ Κεφαλληνιακοῦ οἴκου, οὗ αἱ ἀφειδεῖς συνεισφοραὶ διὰ πᾶν ἔργον φιλανθρωπίας καὶ χάριν Ἑθνικῶν σκοπῶν ὑπῆρξαν ἀπειροί, καίτοι ἐκαλύφθησαν ἐκάστοτε ὑπὸ τὸν πέπλον τοῦ ἀνανύμου. Ἡ μετριοφροσύνη καὶ ἡ ἀπλότης τοῦ ἤθους ἀπέμειναν ἀνέκαθεν χαρίσματα ἀναπόσπαστα ἐκ τοῦ σταθεροῦ τῶν τριῶν τετιμημένων ἀδελφῶν χαρακτήρος, δν οὔτε ἡ εὐνοια τῆς τύχης ἔκαμψεν, οὐδ' ἡ συνήθης κενοδοξία διέστρεψε παντελῶς. Ἐνεκα τούτου τὰ εὐεργετικά δωρήματα, ἅτινα χαρίζουσι αἱ μὴ ἔγουσαι θρία ἐλευθεριότητος γενναῖοφρονες καρδίαι, ἀποβαίνουσι καὶ ὑπὸ κοινωνικὴν καὶ ὑπὲρ φιλανθρωπικὴν ἐποψίν, ἀντάξια τῆς μεγαλοφροσύνης τῶν δωρητῶν. Πλησίον τῶν μεγαλοπραγμῶν τούτων τέκνων τῆς εὐάνδρου Κεφαλληνίας θαυμάλις πάντοτε διεσκορπίσθη ἡ εὐεργεσία εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἰδιοφυίαν καὶ φιλοπονίαν.

Ὁ οἶκος τῶν Βαλλιάων πάντοτε ὑπῆρξεν ἡ ἀσβεστος ἔσθια τοῦ πατριωτικοῦ αἰσθήματος, τὸ ὅποιον ἐπὶ ἔτη μακρὰ ἀνεζωπύρωσε τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀνύψωσεν αὐτὴν εἰς περιωπὴν θρησκείας. Ὑπὸ τὸ μέγα καὶ ἐπιδητικὸν παράδειγμα τῶν τριῶν φιλογενεστάτων Κεφαλλῆνων, τὸ ἄνθος τῆς φιλοπατρίας ἐκαλλιεργήθη εἰς τὴν ἀπομεικρυσμένην χώραν ἱεροτύπως καὶ αἱ γενναῖαι θυσιαὶ τῶν προῦκάλεσαν ἐπανειλημμένως ἐπωφελεστάτας ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀπομιμήσεις.

Ἦδη τὸ ἀγαλμα τοῦ Παναγῆ Βαλλιάου ὑψοῦται πρὸς τῆς θύρας τῆς μεγάλης καὶ πολυτίμου Βιβλιοθήκης τὴν ὁποίαν ἴδρυσεν ἡ γενναιοδωρῖα οὐτοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν ἀδελφῶν του.

Τὸ ἔργον τὸ μέγα καὶ ἐπιδητικόν, συμπληροῦν περιλάμπρως τὴν σειρὰν τῶν ἄλλων δειγμάτων τῆς φιλοπατρίας τὰ ὁποῖα κοσμοῦσι τὴν λεωφόρον τοῦ Πανεπιστημίου, εἶναι ἀκόμη καὶ μία ἀπόδειξις τῆς πρακτικότητος τοῦ μεγαλόφρονος Εὐεργέτου. Τὸ βιβλίον, διεσπαρμένον εἰς βιβλιοθήκας σκοτεινάς καὶ ἀνθυγιεινάς καὶ παντοιοτρόπως ἀπροσίτους, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐλκύσωσιν τοὺς ἀναγνώστας καὶ νὰ τοὺς ὑποχρεώσωσιν εἰς μελέτην. Πενιχρὰ ὑπόστεγα ἐφιλοξένουν τὴν βαρύτιμον ἐκ χειρογράφων σειρὰν καὶ τὸν ἄλλον ἐν γένει πλοῦτον τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐνῶ ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς περιορίζεται εἰς ἔν καὶ μόνον ἀναγνώστηριον, καὶ τὰ βιβλία αὐτῆς ἐκτοπίζονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον.

Ἦδη ὁ πνευματικὸς θησαυρὸς ἀπέκτησε μέγαρον ἀντάξιον τῆς χρησιμότητός του, καὶ ἡ μέχρι τοῦδε ἀκαταλλήλως διασκορπισμένη διδασκὴ παραγωγὴ ἐναποτίθεται τώρα εἰς μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀνετον μέγαρον, ἀποτελοῦν ἐνταῦθα καὶ ἐν τῶν ὠραιτέρων κοσμημάτων τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ ἀνδρίας τοῦ Παναγῆ Βαλλιάου τοῦ μεγάλου τούτου στυλοβάτου τοῦ περιφανοῦς ἐμπορικοῦ τῶν Βαλλιάων οἴκου, μὲ τοῦ ὁποῖου τὴν εἰκόνα περικκοσμήσιν τὴν "ΠΟΙΚΙΛΙΑΝ ΣΤΟΑΝ", ἐστήθη πρὸς τῆς οὐλῆς τοῦ περιβλήπτου κτιρίου. Ἐργον τοῦ εὐέλπιδος καὶ ἐμπνευσμένου γλύπτου Γ. Μ. Π. Ο. Ν. Ο. Ο. Ο., εἶναι καλλιτέχνημα πρώτης δυνάμεως, ἔξογον εἰς ἐκφρασίν καὶ ἐπίδοσιν καὶ ἀποτυποῦν θαυμαστῶς τὸν χαρακτήρα τοῦ μεγάλου Κεφαλλῆνος πατριώτου, ἐν τῇ ἀντιθέσει τῶν χαρακτήρων τοῦ μεγαλοδεάτου ποιητοῦ καὶ τοῦ πρακτικώτατου ἐπιχειρηματίου. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ κ. Μ. Π. Ο. Ν. Ο. Ο. Ο. ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς ἐπιτοῦθ ὀρισταθῆς ἐπιτροπῆς καὶ παρελήθη ἀφοῦ πρῶτον ἐξηλέχθη καὶ μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν καὶ ἀνωμολογήθη ἀληθῆς ἀριστοτέχνημα, ἀντάξιον τοῦ ἐξεικονισμένου Ἑθνικοῦ ἀνδρός.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΑΡΣΕΝΗΣ

© ΙΩΣΗΦ ΒΕΡΔΗΣ ©
 (Ἡ τελευταία φωτογραφία)
 [Ὁ διάσημος καὶ ἑθνικός τῆς Ἰταλίας Μουσουργὸς
 ἀπέθανε τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1901]

ΛΗΘΟΣ ❁ ΚΑΡΑΙΑ

ΠΟΗΣΙΣ
 Σ. ΣΚΙΠΗ

ΜΟΥΣΙΚΗ
 Α. ΣΑΪΛΕΡ

Moderato

Soprano

Piano

Φεό-

Ὑδ' φτωχὸς μα - κρύτης Μάεθ'ος Εα - να - γυρ νῶ Κι'ε-

rito

χωστά χέ-ρια εν άν - θος Του λει-βα-διού χλω - μό. Το

rito

a Tempo

πέρνει, μά δε βρί σκει Στα φύλλα του δρο - σιά. Μη

rito *a Tempo*

στερέ-ψε ή ά - γά πη Μοσ- λέγει, άπ'την καρ - διά; Άν

rito *a Tempo*

στερέψε ή ά - γά-πη, Της λέ-γω, άπ'την καρ - διά, Ί-

ως τ'άνθιου τά φύλ λα Νά στα ζανε δρο - σιά, Μά έ-

νό μά τέ-τοια άγά - πη Στα στή-θια μου κρα - τώ, Μα-

ρά θη κε ή καρ - διά μου Μα - ρά θη κε κι'αύ - τό. Μά έ-

mf *all.* *p*

νό μά τέ-τοια άγά πη Στα στήθια μου κρα - τώ, Μα-

a Tempo

Meno Mosso

ρά-θη - κε ή καρ - διά μου Μα - ρά θη κε κι' αύ - τό Μα -

ρά θη κε κι' αύ - τό, Μα - ρά θη κε κι' αύ - τό - - -

rit.

ΑΝΘΟΣ ΚΑΡΔΙΑ

Φεύγω ή φτωχός μακριά της
Μά εύθως έναγαυρνώ
Κι' έχω στα χέρια έν άνθος
Του λειβαδιού χλωμό.

♦♦
Τό πέρνει, μά δε βρίσκει
Στά φύλλα του δροσιά.
Μή στείρειψε ή αγάπη
Μου λέγει, απ' την καρδιά;

♦♦
"Αν στείρειψε ή αγάπη,
Της λέγω, απ' την καρδιά,
"Ίσως τ' άνθιού τά φύλλα
Νά στάζανε δροσιά,

♦♦
Μά ένώ μά τέτοια αγάπη
Στά στήθια μου κρατώ,
Μαράθηκε ή καρδιά μου
Μαράθηκε κι' αυτό.

Σ. Β. ΣΚΙΠΗΣ

ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

ΟΥ φαίνεται ότι δέν λέγω υπερβολήν, ισχυριζόμενος ότι τό καλλίτερον τό όποϊον έχει νά 'δω ή έπισκεπτόμενος τήν Ρουμανίαν είναι οι Βασιλείς της. 'Ο Κάρολος και ή 'Ελισάβετ, ή μάλλον ό Κάρολος και ή Κάρμεν Σάλβα είναι τό ήμισυ της συγχρόνου ρουμανικής ιστορίας, ήτις δέν είναι έντελώς άδεξος. Δέν θέλω νά είπω ό,τι λέγουν άλλοι, ότι αυτοί είναι τό όλον. Είς τήν Ρουμανίαν δέν έλειψαν οι πατριώται, δέν έλειψαν οι φιλοπρόδοι, δέν έλειψαν οι άνδρες της πραγματικής άξιάς· αλλά οι μεγάλοι έργάται της προόδου οι συγκεντρώσαντες όλας τάς επί μέρους θελήσεις,

όλην τήν δύναμιν της χώρας και ώθήσαντες τά πάντα εμπρός είναι αυτοί, οι Βασιλείς. Διότι είναι πλάνη νά πιστεύη τις ότι ή Ρουμανία χάρις εις τόν Χοχεντζόλλερν ήγεμόνα της απέκτησε μόνον ένα καλόν στρατόν· ό καλός στρατός είναι τό τελευταίον κεφάλαιον μιας καλής του κράτους οργανώσεως, τό έπιστέγασμα της καλής του έθνους διαπαιδαγωγήσεως. Και όλα αυτά, από τά όποια ήμεις όφείλομεν νά όμολογήσωμεν ότι ευρισκόμεθα κάπως μακριάν, έγιναν όπωσδήποτε έκεί. Αί, εις όλα αυτά τήν ώθησιν, επαναλαμβάνω, τήν έδωκεν ό Κάρολος και ή Βασίλισσα. Βαθείαν έντύπωσιν μου έκαμεν ή έμπνευσμένη αυτή γυνή με τήν φλόγα της τήν ποιητικήν, με τάς φράσεις της εκείνας τάς λαξευτάς, με τόν λόγον της τόν άσυνήθη διά του όποίου γνώσκει νά συναρπάξη όλην τήν ακαδημαϊκήν νεότητα της θετής αυτής πατρίδος εις τάς πτέρυγας της προόδου και με μίαν κραυγήν νά μεθύσκη, νά φανατίξη, νά ύψωνη τό άνθος ενός λαού, με μίαν κραυγήν της καρδιάς της, όπως εις τό 'Έτσι, πρό έτών εις τά έγκαίμα του Πανεπιστημίου, όπου κατέληγε τόν λόγον της

μέ εν Θαυμασίον αζήτωσαν και οι διδάσκοντες! ζήτωσαν και οι διδάσκόμενοι!» 'Ολόκληρον πρόγραμμα εις δύο λέξεις. 'Ο Κάρολος πάλιν εκ του άλλου μέρους, πρόεδρος της Ρουμανικής 'Ακαδημίας, διότι από την πνευματικήν ανάπτυξιν του τόπου των έννοούν ν' αρχίζουν όλα, θέλει να ήναι πράγματι τοιοῦτος, πράγματι αρχηγός του ζωντανού εκει ιδρύματος τούτου. 'Α, οὔτος είναι εν πᾶσι στρατιώτης. Ουδέποτε λείπει των συνδριῶν της 'Ακαδημίας. "Οστις δὲ δὲν τὸν ἤκουσεν ἀνακρινούτα και ἀναλύοντα παλαιόν τι ἐξαίφνης χειρόγραφον, ἀγνοεῖ ὅτι ὑπὸ τὴν στολήν αὐτοῦ και ὑπὸ τὸ κάπως ἀκαμπτὸν ἐκεῖνο ὕφος κρύπτεται εἰς ἀξιόλογος ἐργάτης τῶν γραμμάτων, ἐνθουσιῶν διὰ τὸ ὄραϊον ἔσεν και διὰ τὴν ἐπιστήμην. 'Αλλ' ἡ Κάρμεν εἰς τὰ τοιαῦτα ζητήματα κρατεῖ τὰ σκῆπτρα και ἐὰν ἴσως ἡ φιλολογικὴ ζωὴ ἔχει σήμερον περισσοτέραν ἰσχύα, — μὴ ἐντραπῶμεν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, — εἰς Βουκουρέστι ἢ εἰς 'Αθήνας, περισσοτέρον σύστημα, περισσοτέραν σιβαρότητα, τοῦτο τὸ ὀφείλει κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Θαυμασίαν αὐτὴν γυναῖκα ἢ ὅποια ἤσθάνθη και ἐδίδαξεν: «Δὲν ὑπάρχει ἢ μία μόνη χαρὰ: 'Τὸ ὄραϊον' και μία μόνη παρηγορία: 'Ἡ ἐργασία». Ἡ ὅποια κηρύττει: «μὴ ζῆτει τὴν παρηγορίαν ἢ ἀπὸ ἀθανάτα πράγματα, ἀπὸ τὴν φύσιν και ἀπὸ τὰς ἰδέας». 'Ἡ δὲ και ἡ κοινωνία δὲν κερδίζει ὅταν τοιαῦτα τις ἡγέτης τῆς πνευματικῆς κινήσεως μιᾶς χώρας γνωρίζει εἰς χιλίους τόνους νὰ βροντοφωνῇ: «Μία μόνη ὑπάρχει ἀληθῆς εὐτυχία: 'Τὸ καθῆκον!» Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ παραξενεύονται οἱ πρό τριάκοντα και τεσσαράκοντα ἐτῶν ἐπισκεφθέντες τὴν Ρουμανίαν, ὅτι οἱ 'Τσαράνοι δὲν ἀναγνωρίζονται πλέον. Οἱ 'Τσαράνοι! 'Τσαράνοι στρατιῶται και 'Τσαράνοι λόγιοι! 'Ἰδοὺ τὸ ἔργον τῶν θαυμασῶν αὐτῶν ἡγεμόνων. 'Τὸ ἔργον ὁμολογουμένως ὑπῆρξε κολοσσιαῖον. Οἱ Ρουμάνοι ἐνοεῖται ὅτι ἔχουσι και αὐτοὶ περισσὴν φιλαυτίαν ὅπως και ἡμεῖς και δὲν θέλουσι νὰ τὸ ἀναγνωρίσουν. 'Ὀλίγαι ἐξαιρέσεις. "Ὅταν ἐπληθαίῃα τινα αὐτῶν και τῆ ὠμίλουν περὶ τοῦ στρατοῦ των, ἀμέσως ἤθελε μοῦ παρουσιάσει ὡς κύριον αὐτοῦ ὀργανωτὴν τὸν στρατηγὸν Φλωρέσκου, και δὲν ἤξεύρω τίνα ἄλλον ἀκόμη, ὅταν δὲ περὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως χιλίους ἄλλους ἴσκου. Καὶ χωρὶς ν' ἀρνηθῶ οὔτε τὴν ἀξίαν τοῦ 'Κμινέσκου, τοῦ 'Ἰλιὰδ 'Ραδουλέσκου, τοῦ 'Αλεξανδρῆ και λοιπῶν, οὔτε τὰς ὀπηρεσίας τοῦ 'Τρανσυλθανοῦ Λαζάρου και τοῦ κολλεγίου τοῦ 'Αγίου Σάββα, ἡ ἡδυνάμην νὰ παρατηρήσω με ὅλον τὸ σέβας, ὅτι ὅλοι οἱ ἀξιόλογοι ἄλλως οὔτοι ἴσκου ὀλίγα σχετικῶς κατώρθωσαν πρὸ τοῦ Καρόλου και τῆς 'Ἐλισάβετ τοῦ Wied, ὡς λέγεται με τὸ αἰκογενειακὸν τῆς ἡ Βασίλισσα και ὡς, πρὸ τοῦ νυμφευθῆ τὸν Κάρολον Χοχεντσόλλερν-Σημαρβίγγεν, ἦτο γνωστὴ εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον τῆς Γερμανίας. 'Ἰξετιμῶντο ἤδη ἔκτοτε τὰ διηγήματά τῆς και τὰ ποιητικά τῆς δοκίμια και ἐθαυμάζετο ἡ βεμβώδης προικηπίσσα ἡ ζωογονοῦσα διὰ τῆς γραφίδος τῆς τὰ ἔαση τῆς ἐλάτης τὰ ἐξαπλούμενα περὶ τὸν πατρικὸν πύργον. 'Ἡ ἰδιοφυία ὁμοῦ αὐτῆς εἶναι βέβαιον ὅτι ἀνεπτύχθη κυρίως ἀφ' ἧς διήλθε τὰ ρουμανικὰ ὄρια. 'Τὸ στέμμα τὴν περιέβαλε με τὰς ἀκάνθας του, ἀλλὰ τῆς ἐκέντησε και τὸ μέγα τῆς τέχνης αἶσθημα. 'Αφ' ἧς ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τῆς νέας πατρίδος τῆς ἀφι-

ερῶθη ὀλόκληρος εἰς τὸν λαόν τῆς. Κατέγινε νὰ ἐνοήση βαθείως τὸν ἐθνικὸν βίον και νὰ γίνῃ και αὐτὴ νοητὴ, και τὸ ἔργον δὲν ἦτον εὐκόλον. Οἱ Ρουμάνοι δὲν θέλουν νὰ λησμονήσουν ἀκόμη τὴν Δόμναν 'Ἐλένα Κοῦζα, τὴν τε-

✽ Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΕΝ Τῷ ΓΡΑΦΕῖῳ ΤΗΣ ✽

λευταλιανίθαγενῆ ἡγεμονίδα. Οἱ ὑπεράγαν ἐθνικαὶ ἐβλεπον μετὰ βαθείας λύπης ριζομύνην ἐν τῇ χώρᾳ των ξένων δυναστειαν. 'Ἐρωτήσατε τώρα ἀκόμη αἰουδήποτε Ρουμάνον θέλετέ, διατὶ νὰ καταφύγουν εἰς δυναστείαν ξενι-

κὴν ἐνῆ ἠδύνατο νὰ ἔχουν ἐντοπίαν, θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ: Μόνον διὰ ν' ἀποφύγωμεν ἐμφυλίους σπαραγμοὺς, τὴν ἀλληλομαχίαν τῶν μεγιστάνων τῆς χώρας, τῶν βογιάρων, ἧτις θὰ ἐξέσχίζε τὸν τόπον. Παρὰ πάντα ταῦτα ὁ Κούζας, ἀφ' οὗ ἤνωσε τὴν Μολδαυίαν καὶ τὴν Βλαχίαν ἠδυνήθη νὰ βασιλεύσῃ εἰρηνικῶς ἐπὶ ἐξ ὀλίγηρα ἔτη, μὲ ὅλα τὰ ἐλαττώματά του. Ἄλλ' ἂς εἶναι ὁ Κούζας καὶ καλλίτερος ἢ ἦτο οὐδέποτε θὰ ἠδύνατο νὰ κάμῃ ὅ,τι κατώρθωσεν ὁ Κάρολος. Δὲν εἶχεν οὔτε τὴν Θέλιαν, οὔτε τὴν δύναμιν. Δὲν εἶχεν οὔτε τὰς γνώσεις του. Ἀλήθεια, διὰ νὰ κάμῃ κἀνεὶς κἀτι τι πρέπει νὰ ἤξεύρῃ ἀπὸ ποῦ ὁ ἄρχισι, πρέπει νὰ γινώσκῃ. Τὰ εἰς τρεῖς τόμους ἀπομνημονεύματα τοῦ Καρόλου, ποῖον σχολεῖον διὰ τοὺς λαοὺς καὶ τοὺς ἡγεμόνας! Ἴδου λαμπρὸν ἱστορικὸν μνημεῖον, ἀφ' ἡγοῦμενον τοὺς ἀγῶνας δι' ὧν ἐξ ἑνὸς χάους καταρτίθη νὰ σχηματισθῇ ἕν ἄξιον λόγου κράτος. Περιλαμβάνει μακροτάτην ἀληθῶς σειράν περιέργων καὶ διδασκτικῶν γεγονότων, ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν εἰς ἄγνωστος σχεδὸν ἡγεμονίδης ἀπευθίσθη μετὰ τοῦ Πρατιάνου εἰς Γαύρου-Σεβερὸν μὲ τὰς βαλίκας του καὶ μὲ σπανίαν πεποιθήσιν εἰς τὸν ἀστέρα του ἐπορεύετο νὰ κατακτήσῃ μόνος σχεδὸν ἕνα θρόνον, μέχρι τοῦ τέλους τοῦ πολέμου τοῦ 1878, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς υπογραφῆς τῆς εἰρήνης. Τὰ ὠραιότερα μέρη τῆς συγγραφῆς, τῶν θουμασίων αὐτῶν σημειώσεων, γραμμένων μὲ τὸ ἀφένωπὸν ὕφος τοῦ στρατιώτου καὶ μὲ τὸ μεμετρημένον ὕφος τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ καὶ δικητικῶ ἀνδρός, εἶναι βεβαίως τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν στρατείαν τῶν Ρουμάνων εἰς Βουλγαρίαν. Στρατῆς καὶ ἀρχηγός ἐδίδοι τὰς ἐξετάσεις των μετὰ δέκα ἐτῶν προπαρασκευῆν καὶ μελέτην. Καὶ οὐδεὶς ὁ ἄρνηθῆ ὅτι τὰς ἔδωκεν καλά. Ὁ Κάρολος εὐθὺς μετὰ τὴν πρώτην ἐπιθεώρησιν τοῦ ρουμανικοῦ στρατοῦ εἰς Κοτροτσέιν, τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἡγεμονείας του, σημειοῖ μετὰ τινος ἀγανακτήσεως εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του: «Δὲν μοῦ ἤρσαν· δὲν εἶναι στρατὸς αὐτός». Προσέθετεν ὁμοίως μετὰ πεποιθήσεως, «ἀλλὰ θὰ γίνῃ!» Καὶ ἐτήρησε τὸν λόγον του. Τὸν τηρεῖ ἀκόμη· διότι δὲν παύει ἐργαζόμενος. Τὸν ἐνθυμούμαι εἰς τὸ Τσιμισιτςῦ, ἕνα μέγαν κήπον εἰς τὸ κέντρον τοῦ Βουκουρεστίου, περιλαμβάνοντα καὶ τὴν λίμνην τῶν παγοδρομιῶν, ὅπου ὁ πρῶτος παγοδρόμος ἦτο εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ὀιδικοῦ μας Κλέων Ραγκοβίης. Ὁ Βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ στολῇ πατῶν εἰς τὸ ὑγρὸν χόρτον, — ὕγρασία τῆς ὁποίας δὲν ἔχουμεν ἰδέαν, — χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἀκροσφαλὴ ὑγίαν του, ὠχρός, ὄχι πρώτης τάξεως παράστημα, ἀλλὰ μὲ πολὺ τὸ ἐπιβάλλον εἰς τὸ βλέμμα καὶ μὲ πολλὴν γαλήνην, μὲ πολλὴν ἀξιοπρέπειαν, ἠγνώσει νὰ ἐπιθεωρῇ συχνὰ πυκνὰ τοὺς φρουροὺς πρὶν μεταβῶσιν εἰς τὰς θέσεις των. Ἦτο μὴ ἀπὸ τὰς ὠραιότερας διασκεδάσεις μου νὰ παρακολουθῶ αὐτὸ τὸ θέαμα. Εἰς τὰς δέκα ἦσαν συνηθρισμένοι ὅλοι οἱ φρουροί, ὁ δὲ Βασιλεὺς προσήρχετο ἀκολουθοῦμενος ἀπὸ μέγα ἐπιτελεῖον ἀξιωματικῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίνετο ἡ αὐστηρὰ μορφή τοῦ στρατηγοῦ Λαχωβάρη, ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, καθ' ἡγεσίαν τῶν ὑψηλῶν μαθηματικῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, — εἰς Ἑλλήν αὐτὸς τὴν καταγωγὴν, — ἐπειτα ἄλλων στρατηγῶν, τοῦ Ἀριῶν, τοῦ Ἀλτζιῦ, τοῦ Τσερνάτ. Ὁ ταγμα-

τάρχης τῆς ἐβδομάδος εἴλκυε τὴν σπάθην καὶ ὑπὸ τὸ πρόσταγμα του παρήλαυον οἱ φρουροὶ πρὸ τοῦ Βασιλέως. Τὶ βῆμα, τὶ τάξις, τὶ παράστημα. Κατόπιν ἤρχιζεν ἡ ἀναφορὰ καὶ μετέπειτα ὁ κύκλος. Ὁ Βασιλεὺς λαμβάνει τὴν ἀναφορὰν μόνος παρ' ὅλων τῶν σωματάρχων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Διάδοχος Δικηκτῆς ἐνὸς τάγματος κυνηγῶν. Ὁραῖος νέος ὁ Διάδοχος Φερδινάνδος, εὐσταθέστατος, εἰς τύπος σχεδὸν ἐλληνικός, βεμειλιώτικος. Ἐν μόνον ἐλάττωμα τοῦ εὐρίσκου, τὰ μεγάλα αὐτιά. «Ὡ, τί τραβεῦν αὐτὰ τὰ αὐτιά· εἶναι τὸ προσφιλέθον θέμα τῶν Ρουμάνων γελοιογράφων. Καταντοῦν εἰς τὸ νὰ τὸν ζωγραφίσουν τετράπου, μὲ δύο τεράστια ἔννευται ὧτα, δεμένον εἰς φάτην ὅπου βοκάνει λέγουσιν τὰ ἑκατομμύρια τῶν Ρουμάνων. Ἀχδαί! Οὐδεὶς ὅμως τοὺς πειράζει. Δημοσιογραφικὴ ἐλευθερία ὑπερβαίνουσα τὴν ἐλληνικὴν. Ἴσως εἶναι καὶ ἡ καλλιτέρα μέθοδος.

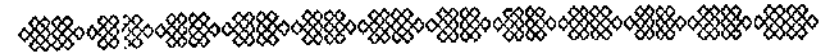
Ὅσον ὑβρίζουν τόσον ἐνισχύουν τὴν δυναστείαν. Καθ' ἣν ἡμέραν εἰσήρχετο εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ Διάδοχος φέρων νύμφην τὴν θυγατέρα τοῦ δουκὸς τοῦ Έλμθούργου, μίαν ὑπερύψηλὴν, ἀλλὰ θελατικὴν Ἀγγλίδα, ἡ ἑφημερὶς «Ἀδεβέρουλ», — Ἀλήθεια, — ὑπεδέχθη τὴν γαμήλιον περιπῆγν διὰ σμήνους διανομῶν σκορπιζόντων δωρεῶν εἰς ὅλους χιλιάδας φύλλων περιλαμβανόντων ὑβριστικά, ἀπαίσια, ἄρθρα ἐγκεκλιμένα ἐντὸς πενήτων περιθωρίων καὶ κατώρθωσιν ἀληθῶς νὰ ἐπιχύσῃ ὄχι ὀλίγην μελαγχολίαν εἰς τὴν χαρμύσσουν τελετήν. Ὁ Βασιλεὺς ἐπιμόνως ἀπήτησεν οὐδὲν νὰ ἐνεργηθῇ, οὐδὲ ἀπλὴ παρατήρησις νὰ γίνῃ εἰς τὸν ἐκείτην Βέλδερμαν. Πιστεύω ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία τοῦ προσέθηκε χιλιάδας νέων φύλλων.

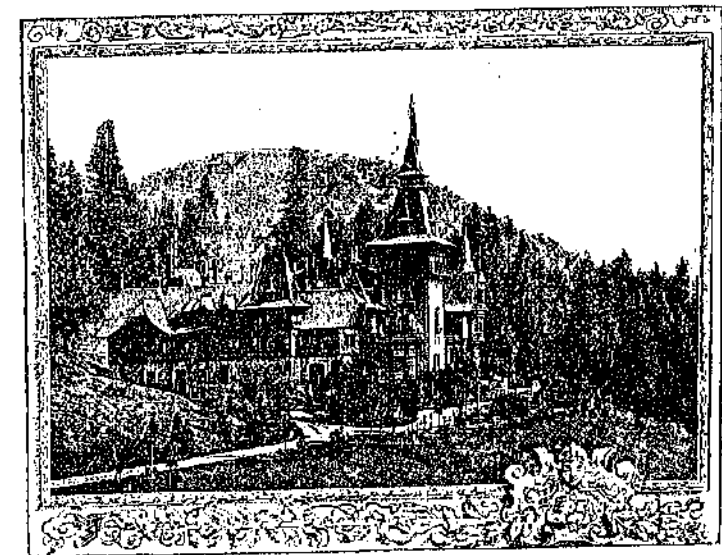
Τὸ καταφύγιον τοῦ βασιλικῶ ζεύγους, ὅταν πολὺ τοὺς πειράξῃ εἰς τὰ νεῦρα τὸ θορυβῶδες καὶ ἀδικον ἐνίστη Βουκουρέστι, εἶναι θαυμαστὰ τις ἐξερχὴ ἐπὶ τῶν Καρπαθίων, τὸ μοναδικὸν Πέλεσι-Καστέλ Πέλεσι. Εἰς λαμπρὸς πύργος ρυθμοῦ μεσαιωνικοῦ, ἀληθῆς οἰκίμα παλαιοῦ φεουδάρχου. Τὸ τοπίον εἶναι ἑκτακτον. Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ δάσους ἐν μέσῳ κολοσσίων δένδρων ἐν ὁμίωμα ἠρειπωμένου φρουρίου, πρὸ τοῦ ὁποίου δύο πυροβόλα, τρόπαια τῆς Πλεῦνας, περιλαμβάνουν τὴν φρουρὰν, καὶ παρέκει τὸ βασιλικὸν ἐνδίαυγμα τοῦ Πέλεσι. «Ὁλα ἔσω καὶ ἔξω ἐνθυμίζουσιν τὴν μεσαιωνικὴν Γερμανίαν ἀπὸ τῶν Λανσκενέτων, οἵτινες φρουρεῦν εἰς τὴν ὕβαν μέχρι τῶν καλλιτεχνικῶν παραστάσεων τῶν ὑελωμάτων, ἐφ' ὧν παρελαύνει ὀλόκληρος ἱστορία. Ἠγεμόνες καὶ ποιηταὶ καὶ τῶν ποιητῶν ἡγεμόνες! Τὸ ἐν Μονάχῳ ἰνστιτούτον Ζέττλερ ἀνέλαβε τὸν καλλιτεχνικὸν διάκασμον τῶν ὑελωμάτων τούτων. Τεσσαράκοντα καλλιτέχναι ἐιργάσθησαν ἐπὶ τριετίαν ὑπεβάλλοντες ἐκάστοτε εἰς τοὺς Βασιλεῖς τὰ σχέδιά των, ὧν τὰ θέματα αὐτοὶ οὗτοι ἔδωκεν. Ἠῶσαι αἱ γραφαὶ εἶναι σύμμορφαι μὲ τὸν ρυθμὸν τοῦ ἀνακτόρου καὶ ἡ μεγάλη αὐτῶν ποικιλία δὲν ἐξέρχεται ποῖας τινος ἐνότητος. Εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ διεκρίθησαν εἰ ζωγράφοι Οὐδέμαν, Ζούρς καὶ Μπάρτ. Ἐπ' αὐτῶν τῶν ὑελωμάτων θὰ

ἴδωτε τὰς φυσιογνωμίας τῶν μεγαλειτέρων Ἰθαγενῶν Ὀσποδάρων, — εἰς τοὺς Παναριώτας δὲν ἔδωκαν θέσιν, ἀφοῦ δὲν εἶχε βάλει ἀκόμη εἰς τὴν θέσιν των τοὺς ὑπεράγαν σωθινιστὰς ἱστορικούς τῆς Ρουμανίας ὁ καθηγητὴς Ἰόργκα, — ὅπως τοῦ Στεφάνου τοῦ Μεγάλου καὶ Μιχαὴλ τοῦ Γενναίου. Ἐπειτα προσωτέρω συναντᾶτε διαφόρους ἀλληγορικούς παραστάσεις ὡς τὴν Πίστιν, τὴν Δικαιοσύνην, τὴν Ἐπιστήμην. Ἐπὶ τῶν ὑελωμάτων τῶν παραθύρων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βασιλέως δύνασθε νὰ παρακολουθήσετε ὀλόκληρον τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡρωϊκοῦ παρελθόντος τῶν Χοχεντζόλλερν, ἔλων τῶν Χοχεντζόλλερν, Σιγμαρίγγεν, Χέρεμπεργ, Χοχενφέλτ, Ἀχμπεργ, Χαίγκερλόχ, Ζάχρινγκιν, Ἰσσιγκεν. Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βασιλείας τὰ πράγματα ὡς προσδοκᾶ τις εἶναι ποιητικώτερα. Συμπλέγματα μικρῶν ἀγγέλων συμβολίζουσι τὴν Πίστιν καὶ τὴν Ἐπιστήμην. Ἄνω δὲ αὐτῶν διαγράφονται αἱ φυσιογνωμίαι (Ὀὐλίφα) τοῦ ἐκχριστιανιστοῦ τῆς Δακίας, καὶ Δάντου τοῦ δημιουργοῦ τῆς ἐσπερίας ποιήσεως. Εἰς τὰ λοιπὰ τῆς Ἐλισάβετ ζωμάτια βλέπει τις παραστάσεις συμβολικὰς τῆς Μουσικῆς, τῆς Ζωγραφικῆς καὶ σειρὰν παραστάσεων μύθων, παραδόσεων. Ἐν ἀριστοτέγγιμα ἐν συνόλῳ. Ἐκείνο τὸ ὅποιον πολλὴν μετ' ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν εἶναι ἢ ἐν πᾶσι καταδεικνυμένη, μέριμνα ὅπως μὴ ὑπάρξῃ ἐπιπλόν τι ἢ ἄλλο ἀντικείμενον, ὅπερ θὰ ἤδύνατο νὰ διασπᾶσθαι τὴν ἁρμονικὴν τῆς ὅλης διακοσμήσεως ἐνόητα. Οὕτως ἐν ταῖς διαμερίσμασι τῆς Κάμερ Σύλβα θὰ ἴδωτε ἀντὶ σερμενίου κλειδοκουβάλου ἐν ἀρχαίῳ εἰανθεῖν, κλειδοχορδῶν ἢ ἀκανθοκύμβαλον, ἀντὶ ἐνός ἄλλου οἰουδήποτε φορητοῦ μουσικοῦ ὄργανου ἐν μεσαιωνικῷ λαύθ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ βιβλιοθεσία εἶναι ἀρχαιοπραγία.

Ὅταν ἡ Κάμερ Σύλβα ἦτο νεωτέρα δὲν ἐκουράζετο νὰ περιέσχηται ἀπαύστως τὸ δάσος, νὰ κἀθεταί βεμβύδης εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κελαρύζοντος Πέλεσι, νὰ ἐγείρεται καὶ πάλιν διὰ νὰ τρέξῃ νὰ ἐρωτήσῃ κάθε θόμνον, κάθε πέτραν, κάθε πηγὴν τὴν ἱστορίαν των. Ἴδου πῶς περιγράφει μόνη τῆς τὰς μετὰ τοῦ βύακος Πέλεσι συνομιλίαις τῆς. « Πολλάκις κάθημαι ὥρας ὀλοκλήρους καὶ τὸν ἀκούω. Βλέπω παρὰ τὸ χεῖλος αὐτοῦ, — ὡ εἶναι βέβαιον, — τὰς ὥρας ναιάδας μετὰ τὰ βόσκαλά των δάκτυλα, τοὺς λευκοὺς των πόδας, τὴν μακρὰν των κόμην. Ἀκούω τὸ ἄσμα των, καὶ σήμερον θέλω νὰ σᾶς εἶπω τί αὐταὶ καὶ ὁ Πέλεσι λέγουσι. Δὲν εἶναι ἄλλως τοῦτο μυστικόν. Ὅλοι τὸ γινώσκουν, ἀφοῦ τὸ γινώσκουν αἱ πτέριδες καὶ τὰ βρύα καὶ αἱ μυρμηκίδες, ἢ φηγὸς καὶ ἡ ἐλάτη. Καὶ ὅσοι δὲν τὸ ἤξευρον, ὡς τὸ μάθουν ἀπὸ τῶν ἀνεμῶν τὸν κινουῦντα καὶ πάλιν κινουῦντα τὰ φύλλα μέχρις οὗ τὰ πάντα διηγηθῶσιν ἢς τὸ μάθουν ἀπὸ τὰ πτηνὰ τὰ ὅποια τρέχουν νὰ τὸ ἐπαναλάβουν, διαβαίνοντα ἄνω ἐννεὰ χωρῶν καὶ ἐννεὰ θαλασσῶν, ἕως ἐκεῖ ὅπου παύουν πλέον αἱ λαίλαπες, ἕως ἐκεῖ ὅπου αἱ ἰδέαι χάνονται πλέον εἰς τὸ ἄπειρον. Ἄ! Ἦναι εὐχαρις σύντροφος ὁ γαλανόφαλμος Πέλεσι. Αὐσιέμος πηδᾷ τὰς χαράδρας τόσον τρελλός, τόσον ὀρμητικός, ὥστε φαίνεται ἐν τῇ παραφορᾷ του ὡσεὶ θέλων νὰ διέλθῃ τὸν κόσμον ὀλόκληρον στρεβιλίζων. Εἶναι εὐνόητον διατὶ εἶναι τόσον παιδρὸς καὶ τόσον βρωμαλέος, ἀφοῦ ἐγεννήθη εἰς τὰ ἐγκατα ταιούτου ἰσχυροῦ

βρους. Λέγουσιν ὅτι ἔρχεται ἐξ ὑπογείου λίμνης, κατοικίας τῶν νηρηίδων καὶ ὅταν τις διαμῆνῃ εἰς τὸ Πέλεσι ἀρκετὸν καιρὸν ὥστε νὰ ἴησμεν ἡσυχίαν τὸν κόσμον, δύναται ν' ἀκούσῃ λίαν εὐκρινῶς τὸ ἄσμα τῶν νηρηίδων τούτων. Κάποτε μία αὐτῶν κατέρχεται τὸν ποταμὸν πλέουσα ἐπὶ πλατέας φύλλου, ὑπερβαίνουσα ἐπ' αὐτοῦ τοὺς καταρράκτας ὅπως ὑπάγῃ εἰς ἐπίσκεψιν μεμακρυσμένων χωρῶν, ἔλων τῶν χωρῶν. Ἀλλὰ μόνον ὁ γεννηθεὶς ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν παμεινικῶν κωδῶνων καὶ ὁ ἀνίκανος κακῶν σκέψεων δύναται νὰ τὴν ἴδῃ. Αἱ πτωχαὶ αὐταὶ νηρηίδες θεωροῦσι τὸν Πέλεσι ὡς ἐμπιστον καὶ οὗτος δὲν παύει νὰ προδίδῃ αὐτάς, φλυαρῶν αἰωνίως μετὰ τῶν δένδρων, τῶν ἀνθέων, τῶν πτηνῶν, τῶν ἀνέμων, μετ' αὐτῶν τῶν

ΘΙ ΤΟ ΠΕΛΕΣΙ Θ

(Τὸ ἐπὶ τῶν Κορπαθίων ἀνάκτορον τῶν Βασιλέων τῆς Ρουμανίας)

χαλίκων του καὶ μόνος τέλος ὅταν οὐδεὶς τὸν ἀκούει. Εἶναι ἀληθῶς χαριέστατα ὅσα διηγεῖται, καὶ ἀγαπᾷ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ πρὸς πάντας τὰ παιδρὰ διηγημάτια. Ἄλλως πάντοτε ἀκούραστος, πάντοτε μεγαλόδωρος, παρέχει ἄφθονα τὰ νόματά του εἰς τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τὰ ζῆα, εἰς τὰ φυτὰ. Δίδει ἄφθονα καὶ ἀνυπολόγιστα, ἀντλῶν ἐκ τῆς ὑπογείου λίμνης, ἥτις οὐδέποτε θὰ στειερέσῃ ἐφ' ὅσον τὰ Κορπαθία ἴστανται ἀκλόνητα καὶ ἡ θάλασσα δὲν τὰ καλύπτει! »

Ἴδου τὸ πνεῦμα τῆς ποιήσεως ἐν ᾧ ἡ Βασίλισσα Ζωντανεὺς τὰ ὥραια ἀληθῶς τοπία τῆς νέας τῆς πατρίδος, ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ὑπηκόων τῆς πρὸς τὰς κεκρυμμένας καλλονὰς τοῦ τόπου των καὶ τοὺς κάμνει νὰ τὸν ἀγαποῦν περισσότερο ἀκόμη, αὐτὴ ἢ ἀπὸ μακρῶν ἐλθοῦσα,

ἡ γεννηθεῖσα ὑπὸ ἄλλον οὐρανόν. παρὰ τὸν Ἰήνον, εἰς τὸν πατρικὸν τῆς πόρον Meine Ruh' παρὰ τὸ Neuwied. Ἡ Οὐτιλία, Λουίζα, Παυλίνα, Ἰλισάβετ ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1843. Τὰ γράμματα, αἱ ἐπιστήμαι, αἱ τέχναι ἐκαλλιεργήθησαν ἀνεκὰθεν μετὰ πάθους καὶ μετ' ἐπιτυχίας ἐν τῇ οικογενείᾳ τῆς. Ὁ πατὴρ τῆς, πρίγκιψ τοῦ Wied ἐδημοσίευσε πρῶτης τάξεως φιλοσοφικὰς πραγματείας. Ἡ Ἰλισάβετ ἀπὸ τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας διὰ δύο πράγματα διακρίνεται, διὰ τὴν ἐνθεουσιώδη αὐτῆς φύσιν καὶ διὰ τὴν ἀσυνήθη αὐτῆς φιλομάθειαν, ἡ ὅποια τὴν ἔκαμε νὰ μάθῃ ὅλας τὰς ἀξίας λόγου γλώσσας καὶ ὅλας τὰς φιλολογίας, διότι ἀναμφιλέκτως εἶναι ἡ πολυμαθεστάτη τῶν συγχρόνων γυναικῶν.

Μικροῦλα ἀκέρμη κατελήφθη ἀπὸ τὴν μαρίαν τῶν στίχων. "Ὅλας τὰς ἰδέας τῆς ἤθελε νὰ μεταφέρῃ εἰς ἕρμετρον λόγον· εἶχε καταστῆ τοῦτο ἀνάγκη ἐπιβλητικῆ τῆς ψυχῆς τῆς. Ἐν τούτοις πολὺ ἀργά, καὶ ὑπέκουσα εἰς τὰς ἀπαύστους προτροπὰς τοῦ ἐξόχου ἀληθῶς ρουμάνου ποιητοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀπετόλμησε νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὴν ἔκδοσιν. — ἂ, νὰ μὴ ἔχουν τοῦλάχιστον αὐτὴν τὴν ἀποδέλμιαν τῆς τινὲς τῶν ποιητῶν μας! — τῶν δημιουργημάτων τῆς γραφίδος τῆς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον *Kärmen Sölwa*, ὅπερ τῆς ἀνεπόλει τὸ πάθος τῆς διὰ τὴν ποίησιν καὶ τὸν ἔρωτά τῆς πρὸς τὰ δάση, διότι *carmen* σημαίνει τὴν ᾠδὴν καὶ *sylva* τὸν δρυμόν. Ἦναι ἀληθές, καὶ ὅχι διὰ τὴν κολακυστικὴν ἐπειδὴ εἶναι Βασίλισσα, αὐτὴ μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ ἐξογκώσωμεν ὅπως συνειθίζον τὴν ἀξίαν τῶν λεγομένων ἢ γραφομένων μιᾶς Βασίλισσῆς· ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ ἦναι τοιαύτη, — ἀνθρώπων ἢ γραφομένων μιᾶς Βασίλισσῆς· εἶναι ἀληθές ὅτι αἱ ποιήσεις τῆς ἔχουν θέλγητρον, εἶναι μεσαι ἀληθείας, ὑπερεκχιλιζοῦν ἐξ αἰσθημάτων, διότι ἡ *Kärmen* ὅ,τι ἔγραψε τὸ ἡσθάνθη βαθύτατα. Αἱ πρῶται τῆς συλλογαὶ ἐξεδόθησαν ρουμανιστί. Ἦτο τιμὴ ἢν ἐπεφύλαττον εἰς τὸ βασίλειόν τῆς. Ταύτας ἠκολούθησαν δύο ἔργα γερμανικὰ *Συμφῶν καὶ Χαυμεροκάτην*. Κατόπιν, τῷ 1881, ἕτερον γερμανικόν: *Stärmo*, καὶ εὐθὺς κατόπιν, μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ καταστήσῃ καὶ ἐξω γνωστὴν τὴν ρουμανικὴν ποίησιν, τὸ *Rumänische Dichtungen*, συλλογὴν ποιημάτων μεταφρασθέντων ἐκ τοῦ ρουμανικοῦ.

Ἦπειτα ἐξέδωκε *Die Hexe*, ᾠδὴν ἐμπνευσθεῖσαν ὑπὸ ἔργου τινος τοῦ περιφήμου γερμανοῦ γλύπτου Κάουερ, τοῦ ποιητοῦ τοῦ θησείως ἀνακαλύπτοντος τὴν σπῆλιν τοῦ πατρὸς του. Ἦν ἔτει 1882 ἔγραψε σειράν μύθων συμβολίζοντων τὴν ὀδύνην· μετὰ δὲ τοῦτο τὸν *Ιεχωβῆ*, ποίημα φιλοσοφικὸν περὶ Θεοῦ ὑπάρξεως. Ἦπειτα ἔρχεται ἐν ἀπὸ τὰ ἠραιότερα αὐτῆς ἔργα, ἐν γλώσσῃ γαλλικῇ αὐτῆ, σκέψεις καὶ ἐξομολογήσεις σπανίας βαθύτητος, εἰς μίαν λαμπρὰν γλῶσσαν, μετ' ἀφελείας καὶ ἐξαιρετικῆς χάριτος ἐκπεφρασμένα. Ἦναι αἱ *Pensées d'une reine*, ἢν προηγεῖται πρόλογος τοῦ Οὐλμπάχ. Τὰ κράτιστα ἐν τούτοις τῶν ποιημάτων τῆς εἶναι τὰ ἐμφανισθέντα ἐν Λειψία τῷ 1884 ὑπὸ τὸν τίτλον *Mein Rhein*, τετράστιχον ἀφιερωμένον εἰς τὴν ποταμὸν παρὰ τὸν ὁποῖον εἶδε τὸ φῶς. Ἦντε περίπου ἐξεδόθη καὶ ἡ συλλογὴ *Meine Ruh'* ἐξ ᾠδῶν καὶ ἐλεγείων, μιᾶς θαυμασίας σελίδος περὶ μητρὸς καὶ τέχνου καὶ ἄλλων τινῶν τοιούτων. Καὶ ἂν δὲν σᾶς ἀρκεῖσιν ταῦτα καὶ τὸ ἔπος *Frauen-*

muth, ἐκδοθὲν τῷ 1890, εἶναι ἰδικόν τῆς, καὶ τρεῖς ἀκόμη συλλογαὶ ὠραίων ᾠμάτων, *Heimath*, καὶ *Meerlieder*, καὶ *Handwerkerlieder*, τὴ ὁποῖον μάλιστα ἐμελοποιήθη, ὑπὸ τοῦ Μπρεῦνζερτ. Ἐλησμένησα καὶ

✿ Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ✿

(Ἐκ τελευταίας φωτογραφίας)

μίαν μετάφρασιν τῶν δημοτικῶν ᾠμάτων τῆς κοιλιάδος τῆς Διμπεδίτσης τοῦ ποταμοῦ τοῦ διασχίζοντος τὸ Βουκουρέστι. Ἄλλ' ἂς ἔλθωμεν τίθρα καὶ εἰς τὰ πεζά, διότι ἡ *Kärmen Sölwa* εἶναι καὶ δόκιμος πεζογράφος, διηγηματογράφος καὶ δραματογράφος. Οἱ «*Μύθοι τοῦ Πάβλου*» εἶναι εὐχά-

ριστον βιβλίον. "Αλλά τιν παραμυθερή εξέδωθησαν και γαλλιστί υπό τόν τίτλον Qui frappe? μετά λαμπράς εισαγωγής του Πιερ Λετί, του οποίου ή Βασίλισσα είχε μεταφράσει εις τήν γερμανικήν τόν *Pecheur d'Islande*. "Αλλά και άλλο έργον εξέδιδε συγχρόνως τό ακούραστον αυτό πνεύμα *Durch die Jahrhunderte*.

"Ολίγα ετη πρό τών εκδόσεων τούτων, τῷ 1884, εὔρε μίαν συνεργάτιδα πρώτης τάξεως τήν Μίτε Κρέμνιτς μεθ' ἧς συνέγραψεν ἕξ μυθιστορήματα και μίαν τραγωδίαν, τήν «*Λυγαν Μπολέυν*». Τῷ 1890 ἐξέλικεν ἐν τούτοις τό *Deficit*, μυθιστόρημα ἀποκλειστικῶς ὀφειλόμενον εἰς τόν κάλαμόν τῆς.

Μεταξύ τών φίλων τών γραμμάτων ἐν Ἑλλάδι τό ἔργον τῆς *Κάρμεν Σόλβα* δέν εἶναι πολύ γνωστόν· ἀξίζει ὅμως τόν κόπον, και ἂν τις τών λογίων μας γινώσκῃ καλῶς τὰ ρουμανικά ἢ τὰ γερμανικά, ἢ τὰ γαλλικά ἐπί τέλους δι' ὅσα ἔργα τῆς εξέδωθησαν ἀρχικῶς γαλλιστί, ἔχει δέ και ὄρεξιν νά κάμῃ ἀξίαν τῆς συγγραφείας μετάφρασιν, νά ἦναι βέβαιος ὅτι θά προσέθετε κάτι πολύ ἀξίον λόγου εἰς τήν τρέχουσαν φιλολογίαν ἡμῶν, τήν τόσον ἀνεπαρκῶς και ὅπερ χειρότερον, τόσον κακῶς τροφοδοτουμένην. Τά πλείστα τών ἔργων τῆς Βασίλισσας ἔχουσι μεταφρασθῆ εἰς πάσας τὰς εὐρωπαϊκάς γλώσσας και εἰς αὐτήν τήν τουρκικήν.

"Όταν διέμενα εἰς Βουκουρέστι τό φιλολογικόν ζήτημα τῆς ἡμέρας ἦτο ὁ «*Μαστρο-Μανώλης*» *Mastorul Manoli, Maitre Manole*. Ἦναι ἐν τών τελευταίων ἔργων τῆς Ἑλισάβετ, δρᾶμα ἑμιστρων και παριστάνετο τότε ἐν Βιέννῃ. Τό θέμα εἶναι παράδοσις ἡμεῶν σχεδόν μέ τόν περί ἀνοικοδομήσεως τῆς γεφύρας τῆς Ἄρτας μῦθον και ἀναφέρεται εἰς τήν ἀνέγερσιν τοῦ ὠραιότερου λευφάνου χριστιανικῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐν Ρουμανίᾳ, τοῦ περιφήμου ναοῦ Κούρτεα δέ Ἄρτζις. Ὁ μῦθος ἔχει καλῶς πλεχθῆ και πολύ εἶναι τό δραματικόν ἐνδιαφέρον. Ὁ Μονέ-Σουλλύ τῆς ἀγγλικῆς σκηνῆς Ἰρβιγι τό διεσκεύασε καταλλήλως δι' αὐτήν και τό ἐδίδαξε. Παρασυρομένη ἀπὸ τό πνεῦμα κάποιου μισελληνισμοῦ τό ὅποιον πάντοτε πνέει ἐν Ρουμανίᾳ, ἡ Βασίλισσα ἀφίνει νά πείσων εἰς αὐτό μία ὄσο φράσεις, — λέγουσιν, — κάπως πιπρά δι' ἡμᾶς. Ἦγὼ νά σᾶς εἶπω δέν τό ἐνθυμούμαι, δέν ἐνθυμούμαι καλά, δέν θέλω νά ἐνθυμούμαι ἄλλο παρ' ὅτι ἡ *Κάρμεν Σόλβα* εἶναι ἐν ἔξοχον πνεῦμα, ἐν ὀφείλμεν και παρήγορον πνεῦμα, εἰς τό ὅποιον συγχωρεῖ κανείς μικράς ἀπροσεξίας, ἔστω και μικράς κακίας. Αὐταί εἶναι παρεδικαί, στιγμιαῖαι λιποψυχίαι, ἀναπόσπασται τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας. "Αλλως μεθ' ὅλα ὅσα σᾶς εἶπα περί αὐτῆς ὡς συγγραφείας, ἐγὼ θαυμάζω πιστεύσατέ με εἰς αὐτήν περισσότερον τήν Βασίλισσαν. Ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ὡς Βασίλισσας, βλέπω τι ἀληθῶς μέγα.

Ἡ Ἑλισάβετ ἐν ἔτει 1870 ἔχασε τόν μάνον καρπὸν τοῦ μετὰ τοῦ Καρόλου γάμου τῆς, ἐν τεχνίον συμπαθέστατον, τήν πριγκίπισσαν Μαρίαν. Ἡ Βασίλισσα ἐπλήγη καιρῶς, θανασίμως ἐκ τούτου. Ἐθρόδυνέ πως νά συνέλθῃ ἐκ τοῦ τραύματος και ἔταν συνήλθεν ἀπεφάσισε νά γίνῃ

πράγματι ἡ μήτηρ τοῦ λαοῦ τῆς. Τό τι ἔκαμεν ἕκτοτε δέν περιγράφεται. Μυθικούς κατέβαλεν ἀγῶνας πρός διάδοσιν τῆς στοιχειώδους παιδείας μεταξύ τοῦ λαοῦ. Ἰδρυσσε σχολεῖα, ἀνέθεσεν εἰς τοὺς κρατίστους τών λογίων τήν μετάφρασιν τών καλλιτέρων διδακτικῶν ἐγχειριδίων, τέλος ἔφθασε μέχρι τοῦ νά κάμῃ αὐτῆ αὐτῆ διαλέξεις ἐν τῷ Διδασκαλεῖῳ. Ἐλάβεν ὅλα τὰ μέτρα νά καταρτισθῶσι καλὰ παρθεναγωγεῖα, νά μορφωθοῦν πρό παντός τὰ κοράσια τοῦ λαοῦ. Ἰδρυσσε δι' αὐτά σχολεῖα εἰδικά χειροτεχνίας, ἰχθυογραφίας, μουσικῆς. Προέβη δέ ὑπέρ τῆς θετῆς αὐτῆς πατρίδος εἰς θυσίαν, ἥτις ἀεικνύει τό ὕψος τῆς ἀντιλήψεως τών μεγάλων αὐτῆς καθηκόντων. Φανατικῆ αὐτῆ Γερμανίς, κατανοοῦσα ὅμως ὅτι τό πνεῦμα τῆς γαλλικῆς παιδείας μᾶλλον σύμμορφον τῷ πνεύματι φυλῆς ὅπως δῆποτε λατινογενεοῦς ἠδύνατο νά παραγάγῃ γενναϊότερα προίοντα, δέν ἐδίστασε ν' ἀναλάβῃ αὐτῆ αὐτῆ τήν διεύθυνσιν τῆς γενικῆς πρός τήν γαλλικὴν παιδείαν και φιλολογίαν ὠθήσεως, πρός τήν ἀληθῆ ἐννοεῖται γαλλικὴν παιδείαν και φιλολογίαν, ὅχι πρός τὰ ἐφήμερα παρισινὰ σχολολογήματα. Ἐν πᾶσιν ὅμως ἐφρόντισε νά περισώζῃται τό γνήσιον ἐθνικόν πνεῦμα· νά ὠφελῆται, ν' ἀφομοιωθῇ, χωρὶς ν' ἀφομοιωθῆται και ἐξαλειφῆται. Τούτο ἐπέδιώξε και διὰ πρακτικῶν ἔργων· διὰ τῆς ὀργανώσεως μεγάλης εταιρείας, εἰς ἣν περιέλαβε τό ἄνθος τῆς ρουμανικῆς κοινωνίας, πρός ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς ὕψαντουργίας και τών κεντημάτων, και τῆς ἰδρύσεως δεσμοῦ πρός διὰδοσιν και ἀνύψωσιν τοῦ ἐθνικοῦ γυναικείου ἐνδύματος.

Ὁδᾶ ἠδύνατο πολλά βεβαίως νά εἶπη τις ἀκόμη διὰ τήν Ἑλισάβετ, ὡς διὰ τήν ἀφοσίωσιν τῆς κατὰ τόν πόλεμον τοῦ 1878 εἰς τό ἔργον τῆς περιθάλψεως τών τραυματιῶν, ὅτε δικαίως ἀπεκλήθη «*ἡ μήτηρ τών τραυματιῶν*», πολὺ δέ περισσότερα ὅδᾰ εἶχε νά εἶπη διὰ τόν Κάρολον, ὅστις κατέφθασε νά εἰσαγάγῃ τοὺς Ρουμάνους εἰς τήν ὁδὸν τῆς θετικῆς προσόδου και ὅστις ἔσωσε αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀδηφαγίας κραταιοτάτων γειτόνων, ἐν ἣ ἐποχῇ ἡ ὑπαρξίς ἡμῶν τών μικρῶν ὄντως καθίσταται προβληματικῆ, ὡς μετ' ἀγγλικῆς εὐλακρινείας προχθῆς ἀκόμη τό ἔλεγε ὁ λόρδος Σάλσβαρυ, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα, καθ' ἣν οἱ μεγάλοι θά μεγαλιώσωσιν ἀκόμη περισσότερον, ἐπὶ ζημίᾳ τών μικρῶν και ἀσθενῶν. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι ἡ Ρουμανία μέ ὄλην τήν κακίαν τῆς γεωγραφικῆς θέσιν δέν τρέχει πλέον τόν τειοῦτον κίνδυνον. Ὁ Κάρολος κατέφθασε νά περιάψῃ εἰς αὐτήν τόν τύπον τῆς σοβαρότητος και τῆς ἰσχύος ἐκείνης, ἥτις ἀρκεῖ διὰ νά καταστήσῃ και τὰ μὴ πολὺ μεγάλα ἔθνη σεβαστά. Τό πείραμα τοῦ παλαίου γερμανοῦ ἀξιωματικοῦ ἐπέτυχεν. Ἦτο ὡς ἄριστα παρεσκευασμένος διὰ τήν διεξαγωγὴν σπουδαίων ἔργων ὅπως ὄλοι οἱ Κοχεντςόλλερν. Δέν ὑπῆρξε πολὺ μαθητῆς τοῦ Βίσαρκ, ἀλλ' ὑπῆρξεν ὁ συντροφος μιᾶς ἐξόχου πολιτικῆς διανοίας, τοῦ ἀτυχοῦς αυτοκράτορος Φρειδερίκου Γ', ὅταν οὗτος ἦτον ἀκόμη διάδοχος τῆς Πρωσσίας· ὁμοῦ δέ ὑπῆρξαν οἱ μαθηταὶ τοῦ Μόλτκε, ὅφ' ὄν ἐξετέλεσαν σειράν στρατηγητικῶν περιοδειῶν. Ἀκόμη καλλίτερον σχολεῖον δι' αὐτὸν ὑπῆρξεν ἡ ἐκστρατεία τοῦ Σλέσβιχ-Ὀλοστᾶν και τὰ μακρὰ του ταξείδια, ὅχι ταξείδια διασκεδάσεως, ἀλλὰ ταξείδια σπουδῆς τὰ ὅποια ἡμεῖς ἐδῶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ,

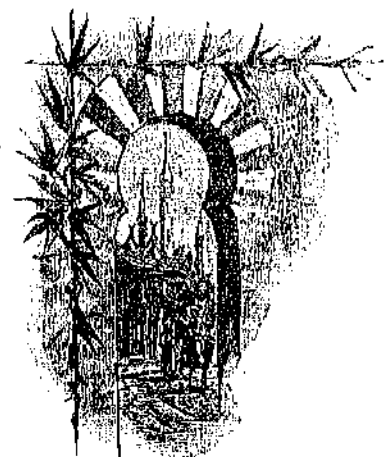
οί συγχώ εν τούτοις ταξειδεύοντες δέν γνωρίζομεν πώς γίνονται.
 'Αλλά τέλος έμολογήσωμεν και τήν εξής αλήθειαν. "Οτι όλα αυτά, όλα
 τὰ προσωπικά χαρίσματα του Καρόλου και η άνατροφή του και η καλή του
 θέλησις και τής 'Ελισάβετ τὸ θαυμάσιον πνεῦμα και ὁ ζήλος οὐδέν ἴδιον
 ἠδύναντο εν τῇ νέᾳ πατριῇ των, ἀν δέν εὐρισκον ποῦ νὰ πατήσωσι, τὸ
 κατάλληλον εν αὐτῇ plate-forme ἐφ' οὗ νὰ κινῶνται εὐλεύως και
 ἀσφαλῶς. 'Υπῆρξε και ἀντίδρασις· ἀλλ' ἦτο μηδέν ἀπέναντι τῆς ὑπο-
 στηρίξεως ἣν τὸ ζεῦγος τούτο δικαίως εὔρε παρα τῇ εὐθυνησῶσά τά-
 ξει τῆς χώρας. Καί εν τῇ ἐποχῇ ἀκόμη τῶν μεγίστων ἀνωμαλιῶν τῆς
 χώρας δέν ἦσαν τὰ πάντα βευστά. Εἶχον ποῦ νὰ στηριχῶσι διὰ νὰ πρά-
 ξωσι τι χρήσιμον και σπουδαῖον. Ἡ κοινωνική τάξις εἶχε κἄποιαν εὐ-
 στάθειαν. Τὸ σκόλλ εν ἄλλοις λόγοις ἐγυῖριζε τὸν ἀφέντην του. Οἱ δὲ
 Βογιαῖροι, με ὅλα τὰ ἐλαττώματά των, ἀπετέλουν ἑπωσδῆποτε μίαν δύ-
 ναμιν πρὸς ἣν οἱ Βασιλεῖς εἰς μίαν τινα περίστασιν ἠδύναντο νὰ στρα-
 φῶσιν, ὁ δὲ ἕχλος δέν εἶχε προσφάσει νὰ εἰσβάλῃ ἀκόμη πανταχοῦ.
 "Αλλοις ὑπῆρχον ἄνδρες ὡς τὸν Βρατιάνον, ἵνα τὸν ἀναχαιτίσωσι και τὸν
 ποδηγετήσωσι, και ἀσπίς πάλιν τοῦ δεξιῦ ὑπουργοῦ ἤξιονε νὰ γινεται
 ὅταν ἐπρεπεν ὁ ἡγεμῶν. 'Αλληλεγγύη εν πᾶσι και μεταξὺ πάντων·
 τούτο τοῦλάχιστον ἀνελεήφθην ἐγὼ εκ τοῦ πολιτικοῦ βίου τῆς Ρουμανίας
 και ἐπ' αὐτοῦ πατριωτῶν και πολιτικῶν ἰδιῶν νὰ εἴλωκα τήν προσο-
 χήν. Ἰδῶκακιν πάντες πρὸς ἀλλήλους τὰς χεῖρας και προσέβαινον ἐπὶ τήν
 κατάκτησιν κοινῶ σκοποῦ, τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος.

(Ἀθήναι, Ὀκτώβριος 1900)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ν. ΡΑΔΟΣ

ΝΥΧΤΕΡΙΝΟ

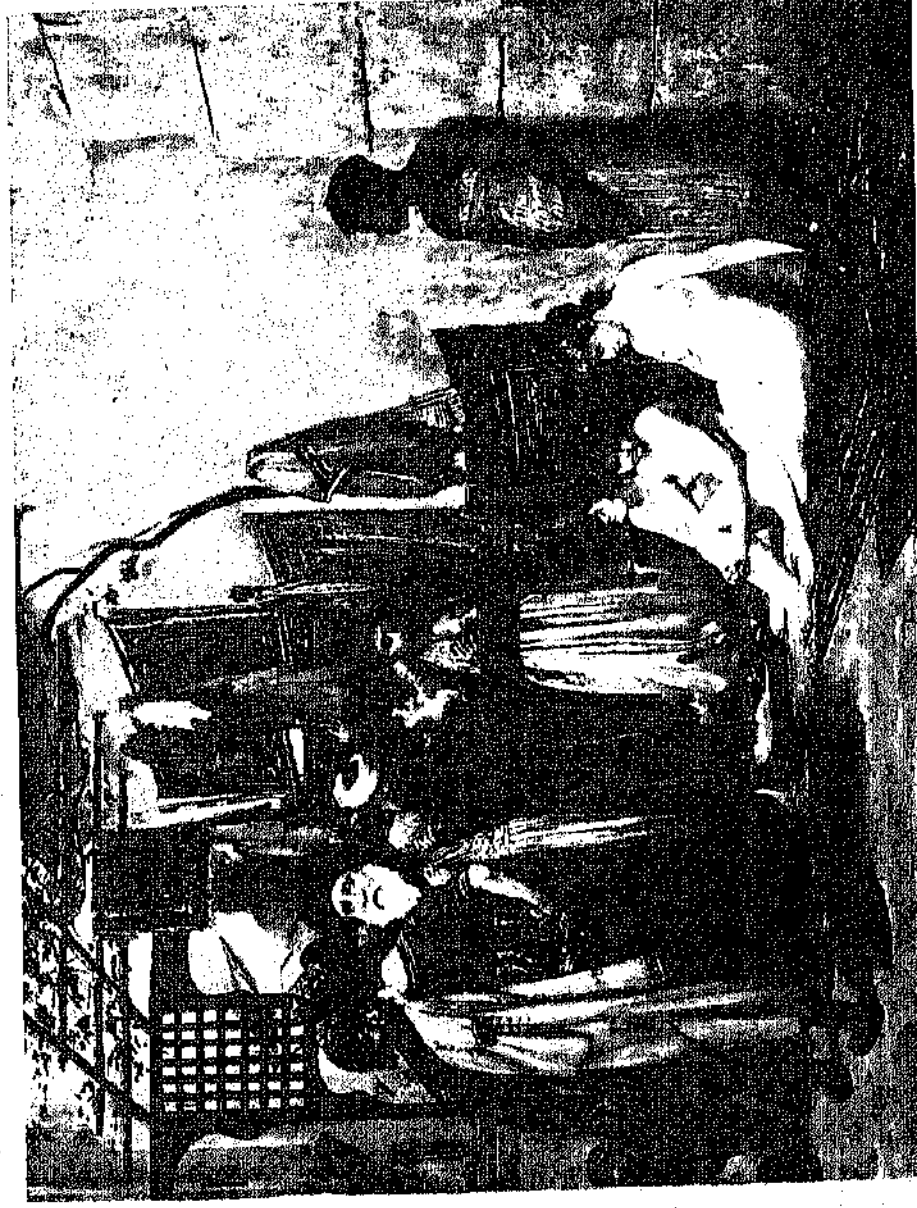
Μέσα στῆς νύχτας τῆ σιωπῆς,
 Εὐπνεσε κῆρη χαροπῆ
 Ν' ἀκούσης τῆ φωνῆ μου.
 Εὐπνεσε κῆρη νὰ σοῦ πῶ
 Πῶς λαχταρῶ, πῶς πυνῶ,
 Πῶς φθεῖρω τῆ ζωῆ μου.

Εἰς τῆς νυκτὸς τῆ σιωπῆς,
 Τὴν τραμερῆ τὴν ἀπανιᾶ
 Πῶς δαίχνεις τῆρα λέω :
 Ἐσὺ γελᾷς κ' ἐγὼ ἀγρυπνῶ.
 Ἐσὺ μεσεῖς κ' ἐγὼ πινῶ
 Καὶ πικραμένα κλαίω.

"Ὀνειρο ἐστῆθηκε γλυκὸ
 "Ὅ,τι γιὰ μένα τὸ φτωχὸ
 Δισθάνθηκες σὰ στῆβια·
 Κι' ὅ,τι γιὰ σὲ γροιαχὴ ἢ ψυχῆ,
 Εἶναι γιὰ με τὸ δυστυχῆ
 Ἡ πλειὸ θλιμμένη ἀλήθεια.

ΣΤΕΦ. ΜΑΡΤΖΟΚΗΣ

* "Πομπή Σινδύ : 1902" *

✕ φωτογράφησεν ὁ κ. Εὐεργόστου ✕

Emile Larcher

✕ EN EMTOPION EN THY ANATOLH ✕

ΠΕΖΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΜΟΡΦΙΑΣ

✻✻✻✻✻

ΜΑΤΑΙΑ, μάταια μοιρολόγητε σιωπηλά και άνα-
στενάξετε ολιγμένα, ώ ουρανόπλαστα λουλού-
δια τής ζωής.

Ο νόμος ό απάνθρωπος, που κυβερνάει
αιώνια τον κόσμον πέρα ως πέρα - τό πεπρω-
μένον τό άδυσώπητον, που έχει όρίσει να συν-
τριβωνται οι άδύνατοι 'ετών δυνατών τή ήτέρ-
να, ποτέ, ποτέ δε θα σας έλεήσει.

✻

Ω, πόδες τίγρεις σας κυττάζουν πεινασμέ-
νες και άχόρταγες!

Και είσθε φτωχά και είσθε άδύνατα και είσθε ώραφα πλάσματα,
Συμφορά σας!
Πεινούνε τάνθρωπομορφα όθρια!
Πεινούν και σας κυττάζουν και λυσσούν και 'ετάρησμένα χείλη τους
βογκάει ό κολασμένος πόθος.
Αλλοίμονό σας, άμα όρηθούνε...
'Στό πρώτο δάγκμα τους ή ψυχή σας ή άθάνατη θα παραζιάσει...
'Στά σπλάχνα τους κοχλάζει ό τάρταρος τής άσελγείας, όπου ό τελευ-
ταίος τής άγνότητάς σας στεναγμός θα βυθισθί...

✻

Μάταια, μάταια 'εάν περιστέρια λαβιασμένα λαχταράτε, και όνειρευέ-
σθε τήν πρώτη σας όλόθερμη φιλιά.

Τήν 'πίση, τήν 'ορυμμάτιση, τή 'σιόρπιση 'ς τή σκοτεινά μιά ώρ-
γισμένη καταιγίδα - είμαρμένη φθονερή - ή ίδια ή καταιγίδα, που τώρα
σας πλανή ταλαίπωρα 'ετής όλίψεως τή νυχτοόλασσα.

Και μόνο τό βήμα του σκληρού θανάτου, που έρχεται να σφαγιάσει τήν
ψυχή σας άποτρόπαιος, αντιλάλει γυρωθε σας και ή άχος του, φοβε-
ρός του όλέθρου μινυτής, σας λέει:

»Ετοιμασθήτε!
»Είναι γραφτό τής Μοίρας σας να ξεφυλλίσει ή εύμορφή σας 'ετά παλμα
»στύθη διδερρόκαρδων τιτάνων.

»Είναι γραφτό τής Μοίρας σας, τά ώραφα κέρσά σας, κρασί όλύμπιο τής
»ήδονής, τον άσπλαγγο και βέβηλο ξερριζωτή τής παρθενιάς σας να
»μεθύσουν.

»Είναι γραφτό τής Μοίρας σας τά κάλλη σας τάρμολιντα 'ς τήν τρι-
»κυμιά τής άσελγείας να καταποντισθούνε.

«Ετοιμασθήτε!»

✻

Μάταια, μάταια γέρνετε αλαλόφωνα, 'εά' να ζητάτε κήρυξ σπλαχνικό

ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΡΣΕΝΗ "ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ",

60

νά κρύψετε τὰ κάλλη σας, ὃ χαμογέλια τῶν ἀστέρων ἴλαρά, ποῦ χέρι μάγου ἀπ' τὰ αἰθέρια σᾶς ἐκκόρησε 'εἰς τῆς γῆς τὴν ἄσπ.

Φορῶντας μαῖνο σάβανον ἢ εὐσπλαχνία ἤμισθε γιὰ πάντα καὶ 'εἰς ἄλλαν πλάσι ἀναζητᾷ τὸν θρόνον τῆς.

Κάνεις, κάνεις δὲ σᾶς ἀκούει πλέον.

Κάνεις, κάνεις δὲ θά σᾶς ἐλεήσει.

Καὶ ἂν ἦσθε πλάσματα ὑπερτέλεια 'εἰς τὴν κτήτοριά, καὶ ἂν ἡ ψυχὴ σας λάμπη 'εἰς γαλήνης ἐλπίδας χαριολογία, μὰ ὃ ποταπὸς ὃ κόσμος ποῦ ὀργιάζει γύρω σας 'εἰς τὴν ἁμαρτία. 'εἰς καταχθόνιος βραχνὰς θέλει χυμῆσει ἀπάνω σας καὶ θά νεκρώσῃ τῆς ἀγνότητός σας τὰ φτερά, γιὰ νὰ γῶν ἴσχυρῶτε νὰ ξαναπετάξετε 'εἰς τὴν ροῦθον πατρίδα σας, ποῦ νοσταλγεῖτε...

✿

Μάταια, μάταια ζέτε μὲ λαχτάρια τῆ χειρονομία σας προσεγγί.

Σύγγεφα μαῖνα, σύγγεφα θοὰ καὶ ἀτέλειστα οὐραϊκῶν ὄλων ἐπ' ἀνωθὲ σας καὶ οὔτε σᾶς ἀφίονιν νάγγαντέξετε ἀχτίδα μὴ τοῦ Ἰλίου τῆς Δικαιοσύνης.

Καὶ ἂν ὑπάρχη μὲσ' 'εἰς τὸ ἄπειρο κάποιος Σωτήρας Παντοδύναμος, μὰ δὲν προκάνει ἢ μελωδία τῆς προσεγγίης σας νὰ πᾶν νὰ τὸν εἰρή. Τὰ δὲρνονε μαζὺ τους μὲσ' 'εἰς τὸ χάος τῆς ἀπελπισίας τὰ σύγγεφα, ποῦ 'εἰς τὸ γοργὸ τους πέρασμα μὲ τὸ ψιλὶ τὸ νεκρικό, ποῦ σᾶς ἀφίονιν γιὰ παρηγορία, σᾶς ψιθυρίζουν μυστικά :

— Ἐτοιμασθῆτε νὰ πεθάνετε !

✿

— Ἐτοιμασθῆτε νὰ πεθάνετε !

Ὡ, πῶς ψυχομαχοῦν οἱ γαλανὲς εἰκόνες τῶν ὀνείρων τῶν παρθενικῶν !

Ὡ, πῶς πεθαίνουν οἱ ἀγνότατος χαρὲς τῶν ἄσπλων ψυχῶν !

Ὡ, πῶς λιποθυμοῦν καὶ σβύνουν μὲσ' 'εἰς τῆς λήπης τὴν ἀγαλνὴ τῶν λευκῶν πλάσμάτων οἱ ἐλπίδες !

— Ἐτοιμασθῆτε νὰ πεθάνετε !

Βίημορφία μου λατρευτή !

Ὅταν σιμὰ σου δὲ σπιθοβολᾷ τῆς ἐκδικήσεως ἡ ρομφαία καὶ δὲν τὴν ἀνεμίζῃ ὀλόγυρά σου ἀκοιμητός τῆς τιμῆς σου ὃ φηρατός, πόσο κομπάροι ἀνόδοιο θά τολμησοῦν νὰ πατίσουν τοῦ ἱεροῦ σὴν τάφου...

✿

— Ἐτοιμασθῆτε νὰ πεθάνετε !

Ὡ κρίνὰ μου ὀρφανὰ καὶ πάννημα, ποῦ ἀνοβοβολᾷτε 'εἰς τὴν λαχάρια τοῦ κόσμου αὐτοῦ τοῦ ταπεινοῦ.

Κλαῖνε 'εἰς τὴν λαχτάρια σας, κλαῖνε καὶ ἀνόδηλα σᾶς γνέθουν νὰ πετάξετε σιμὰ τους τὰδέλφια σας φωτιστεφανομένα.

Ἄλλοίμονον ! Δὲν ἔχετε φτερά !

Καὶ ἄλλοι καὶ τρομαγμένα χαμιζώνετε 'εἰς γὰ ἀκούωντας τὴν φοβερὴ φωνὴ τῆς εἰρημῆς :

— Ἐτοιμασθῆτε νὰ πεθάνετε !

— Ἐτοιμασθῆτε κρύχεται ὃ καταστροφῆς !

✿

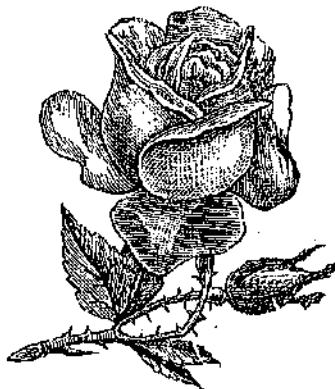
— Ἐρχεται ὃ καταστροφῆς !

Ὅχι ὃ ἐπιουράνιος Σωτήρας ! Ὅχι ὃ ἄγγελος τῆς εὐτυχίας ! Ὅχι ὃ νηπιός ὃ τριεπιδότης !

Ὅχι ὃ Ἰμέναιος ὃ ξανθός, ὃ Ἰμέναιος ὃ ἀθάνατος, ὃ Ἰμέναιος ὃ πάγκαλλος, ποῦ φέρνει προῖκα 'εἰς τὰς παρθένες κόρες τὸ φίλτρο τῆς διμιοργίας.

Ὅχι ! Ὅχι ! Ὅχι !

— Ἐρχεται ὃ καταστροφῆς !

Ὁ καταστροφῆς ὃ σκληρός, ὃ καταστροφῆς ὃ ἀγριος, ὃ καταστροφῆς ὃ ἀμειλικτος !

Ἐρχεται ὃ δήμιος. Ἴτερος, θηρίο, καταβόθρα ἀχόρταγο — ἄνθρωπος μὲ νεβρά ἀπὸ χάλυβα, μαῖνα πυρκαϊά, μὲ σάρκα ἀπὸ γρανίτη, — ἄνθρωπος δυνατός καὶ πεινασμένος...

✿

Ὁ κρινόμετος ψυχῆς ! Σαβανωθῆτε μὲ τὴν θλίψι τῆς ἀπελπισίας καὶ ψάλλοντας τὸ κύκνειο τῆς παρθενίας σας ἄσμα κινῆστε πρὸς τὴν λαμπητόμο...

Μὲ τὴν ὑστερὴν ξεφύλλισμα τῶν μυρωμένων σας στεφάνων, μὲ τὸ δόσιμο τῆς τελευταίας σας ἐλπίδας, ἀντιλαλεῖ τριγύρω σας τὸν ἕμνον τῆς καταστροφῆς κάποιου ἔορκασμένο σήμαντρο.

Ἐτοιμασθῆτε κέφθασεν ἡ ὄρα τῆς θυσίας.

Τῆς ἀειμαντῆς ζωῆς σας ἐσθῆσε πλέον ἡ μέρα ἡ παναμῶνια. Ὁ ἴλιος, ποῦ καθρέφτιζε τὰ μυστικά σας τὰ ὄραματα ὃ ἴλιος, ποῦ ἐσορούσατε 'εἰς βάλυ τῆς μαγεμένη λήνη τῆς ἀγάπης, ὅπου 'εἰς χιονᾶτοι κύκνοι ἐφεροῦντο αἱ πόθοι σας οἱ πάναγνοι ὃ ἴλιος ὃ χαρισῶνος, ποῦ ἀντιθέγγιζε 'εἰς τὴν λάμψι τῆς ὄρας πρὸς τὸν βλαστός τὸν μυστικὸν ἐλπίδων σας, τῶρα πρὸς τὸν θάνατον καὶ θαμπερὸς βυθίζεται γιὰ πάντα μὲσ' 'εἰς τὴν ὄρα τῆς θανάτου...

Καταθέμεθα ἐρημνισθῆ τῶν ὀνείρων σας ὃ κόσμος πλέον.

Κέφθασεν ἡ νύχτα ἡ παγερὴ κερπύλας ἡ σκοτία ἡ ἀνίλει καὶ τῶν καταχθόνων ἡ φωνὴ ἀκούεται βραχνή :

— Ἐτοιμασθῆτε κρύχεται ὃ καταστροφῆς...

✿

Φρίκη καὶ κατάρα !

Σπιθοβολᾷ ἀλύγιστο τὸ ὄρεπανο τοῦ ἀλέθρου ! Καὶ πέφτουνε 'εἰς τὸ σπᾶθισμὰ του, καὶ πέφτουν τὰ στεφάνια τὰ πολύτητα τῶν σεμνῶν παρθένων καὶ μάταια τὰ αἱματομένα χέρια τους ἀπλώνονται 'εἰς τὸν οὐρανὸν γυροῦντας ἐκδικησιν.

Τοῦ σεριστοῦ τὰ μάτια βλοσυρὰ λαμποκοποῦν 'εἰς τῆς ἀτιμίας τὰ σκότη καὶ σφίγγοντας 'εἰς τὰ στήθια μαγαμμένα 'εἰς τὰ στήθια του τὰ θηματα του βιδίζει ἀτάραχος, βιδίζει μὲ ὑψωμένο μέτωπο 'εἰς νηκτικὴς ἀτίμαστος καὶ πᾶει νὰ εὐφρανθῆ καὶ πᾶει νὰ μεθύσῃ τὴν ψυχὴ του μὲ τὰ δάκρυα τῶν ἀγγέλων, ποῦ σπαρταροῦν 'εἰς τὴν ἀγκαλιὰ του.

Καὶ νὰ τὸν σταματήσῃ δὲν τολμᾷει κάνεις, κάνεις...

Καὶ λὲς ὃ κόσμος γύρω, ποῦ τὴν βλέπει ἀδιάφορος, πῶς εἶναι γοιτευμένος ἀπ' τὸν θρίαμβο τῆς ἀγομίας.

Καὶ θαρρεῖς πῶς ὄλη ἡ οἰκουμένη αἰσθάνεται ἴδιον ἀκούωντας τοὺς γόους καὶ τοὺς θρήνους τῶν πλάσμάτων τῶν δευμοίρων, ποῦ 'εἰς τὸ θυδιασθηριο τῆς ἀτιμίας σφαιγίζονται, καὶ θαρρεῖς πῶς κρᾶζει ἡ ἀνωσιότης 'εἰς τὴν σιωπὴ τῆς :

— Μεριάστε, ὃ καταστροφῆς νὰ περάσῃ...

Καὶ εἶναι αὐτὴ τῶν ἀδυνάτων ἡ μοῖρα, καὶ εἶναι αὐτὸς τῶν δυνατῶν ὃ θρίαμβος...

Φρίκη καὶ κατάρα...

(Ὁκτώβριος 1901)

Ι. Π. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΦΩΤΙΟΣ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

«*Η των γεγονυμένων πράξεων μνήμη της προς
τωνμελλόντων αιδουλάς γίνεται πατριάρχων*»
ΠΑΟΥΤΑΡΧΟΣ

ΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ σημείωμα διοπρεπεύς Ιεράρχου δέν είναι δσον υποτίθεται εύκολον· ἔστιν δτε δέν είναι και άκίνδυνον. Δυσκολώτερον θμως μοί ήτο νάποκρούσω τήν θερμήν πρός τούτο παράκλησιν τής περιποιουζόστου «**ΠΟΙΚΙΑΗΣ ΣΤΟΑΣ**»· Ἄλλ', έπιθυμῶν νά κριθῶ έπιεικῶς, εἰ δυνατόν, υπό τῶν άναγνωστών, προτάσσω στίχους τινάς, έξηγουήτας τάς περιστάσεις, αἵτινες συνετέλεσαν, όπως έέλω του συνήθους κύκλου τῶν μελετῶν μου.

ΘΙΧΧΧΧΧΧΙΘ

Ήτο ή 1η Ἀπριλίου 1898, τετάρτη ήμέρα τής έβδομάδος τῶν παθῶν. Ὁ ήλιος έδυεν υπό τά όρη τής άγίας πόλεως, βεθυθισμένης εἰς τό πένθος τῶν χριστιανῶν. Εὐάριθμος συνουδαιπορία Ἀθηναίων—ίσως ή πρώτη από τής άπελευθερώσεως τής μικρῆς Ἑλλάδος—κατήργετο εκ τής αἰθηροδρομικῆς άμαξοστοιχίας τής Ἰόππης εἰς τόν σταθμόν τής Ἱερουσαλήμι.

Τό θέαμα δέν ήτο εκ τῶν συνήθων οὔτε διά τούς έν τῷ σταθμῷ άναμένοντας οὔτε διά τούς τό πρώτον άτενίζοντας τό άπό παλαιτάτων αἰώνων προσκύνημα Ἑβραίων, Χριστιανῶν και Μωαμεθανῶν.

Μακροτάτη αλλά και άσκοπος θά ήτο ή προσθήκη μιᾶς έτι περιγραφῆς έντυπώσεων εἰς τάς μέχρι τούδε άναριθμήτους. φυσικῶς δέ και άνέφικτος ή έν όλίγοις στίχοις άναπαράστασις τῶν Ἱεροσολύμων, άφοῦ αἱ υπό άριστοτεχνικῶν χειρῶν εκθέσεις πολυτόμων συγγραμμάτων, μόνον ώχράν, πολύ ώχράν δίδουσιν εἰκόνα τῶν άγίων τόπων.

Μίαν ώραν μετά τήν άφιέν μας ό μακαριώτατος Πατριάρχης τής Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας δαμιανός έδέχετο ήμᾶς έπισήμως έν βλη τῇ έπιβλητικότητι, καθήμενος επί του θρόνου του, έν τῇ πατριαρχικῇ αἰθούσῃ, συμπαριστάμενου και του Ιερατικοῦ έπιτελείου του.

Έκεἰ τό πρώτον έσχον τήν τιμήν νά γνωρίσω ως άρχιγραμματέα του Πατριαρχείου τόν τότε άρχιεπίσκοπον Φιλαδελφείας, τόν σεβασμιώτατον Φώτιον. Βραχεἰα μετ' αὐτοῦ συνδιάλεξις ήρκεσεν, όπως διακρίνω, δτι εύρισκόμην ένώπιον Ιεροφάντου· έέ εκείνων, όστινες έξ οἰουδήποτε Ιερατικοῦ άείώματος έάν διέλωσιν, άφίνουσιν έχνη τής διαθάσεως των.

Τήν έπιούσαν έσχον τήν εύκαιρίαν νά εκτιμήσω τό καλλιπέδες και τήν

+ *Georgios S. Pappas, Bishop of the Diocese of the Holy Trinity, New York*

εὐφράδειαν τοῦ μεγαλοπρεποῦς τὴν παράστασιν ἱεράρχου. Διότι τὸ Πατριαρχεῖον εἶχε μὲν διαρίσῃ τακτικὴν ἐναγὸν ἡμῶν τὸν εὐπαιδευτὸν ἱεροδιάκονον κύριον Κλεώπαν Φωκυλίδην, ἔφορον τῆς βιβλιοθήκης, πρὸς δὲ μεγίστας ὀφείλομεν χάριτας, ἑξαιρετικῶς ὅμως τιμῆς ἕνεκ τῆς τοῦ Πατριαρχείου ἀρχιγραμματεὺς ὠδήγησεν ἡμᾶς εἰς τὸν Γολγοθᾶν καὶ εἰς τὴν Γεθσημανῆν. Οἱ ἀναμνήσεις ἀληθινοὶ ἰστοῦντες ὅσοι ἀσκητικῶς ἐζηροῦνται διατηροῦμεναι!... Ἀλλὰ τὰ χασίματα τοῦ ὑψηλοῦ ἡμῶν ἐναγοῦ καὶ ὡς ἐκκλησιαστικὸς ῥήτορος κατεδείχθησαν εἰς τοὺς ἐκ τῆς Πνυκῆς προσκυνητᾶς, ὅτε πρὸ τοῦ Παναγίου Τάφου ὠμίλησε τὴν αὐτὴν ἑσπέραν, πρὸ τοῦ βράχου τοῦ μαρτυρίου, περὶ τῶν παθῶν τοῦ Χριστοῦ.

Ἄτυχῶς ἡ μνηστία τῶν Ἑλλήνων πολιτευτῶν, ἐπιδεινωθεῖσα ὑπὸ στρεβλῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, εἶναι τοιαύτη, ὥστε οἱ ὁδηγοὶ τῆς ἐλευθερωθείσης γυναικας, μυκτηρίζοντες τὴν μεγάλην κάρταν τοῦ Ῥῆγα καὶ τὴν μεγάλην ἰδέαν τοῦ Κυλλέττη, σπανίως ἐκτείνουσι τὸ βλέμμα αὐτῶν πέραν τῆς Ἑλασσῶνος καὶ τῶν Ἰωαννίνων....

Ἐπὶ τοιούτων κατειχόμεν μελαγχολικῶν σκέψεων, ὅτ' ἐν ἔτει 1886, σχεδὸν τὴν ἐπιούσαν τῶν μεθοριακῶν συμπλοκῶν, ἐπανῆλθον ἐκ Θεσσαλονίκης εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου Αἰ σκέψεις μου δὲν ἦσαν φαιδρότεροι, ὅτε καὶ ἐν ἔτει 1896—εἰς τὸς παραμονὰς τῆς ἑλληνοτουρκικῆς πάλης—διασχίλων τὴν Σερβίαν, τὴν Βουλγαρίαν καὶ τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμίλιαν, ἐπανηρχοῦμαι αὐτίς εἰς Ἀθήνας, ἀφοῦ προηγουμένως εἶχον ἐπιτοπῶς χαιρετήσῃ τὸν σφριγῶντα Ἑλληνισμόν ἐν Σμύρῃ, ἐν Μυτιλήνῃ, ἐν Δαρδανελλίοις καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἦ Ὀλίφις μου ὅμως ὑπῆρξε μεγαλειτέρα, ὅτε, κατεχομένης ἐπὶ τῆς Θεσσαλικῆς γῆς ὑπὸ τοῦ Ἐτέμ-πασσᾶ, διήλθον τὴν νειλόρρυτον χώραν καὶ προσεκύνησα τὸ σπήλαιον τῆς Βηθλεὲμ, τὸν ἱερόν τοῦ Γολγοθᾶ βράχον... Ὅπόσοι ἀρᾶ γε, διανοοῦμαι, ἐκ τῶν εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἐτησίως ταξιδεύοντων, ἐκείφθησαν ποτε, τὸ ὀδοπορικὸν τοῦ Λαμαρτίνου ἀνά γείρας ἔχοντες, νὰ περιηγηθῶσι τὴν Παλαιστίνην, νὰ μελετήσωσι τὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ τῶν Ἱεροσολύμων θρόνου!

Ἄγνωστον ἐν Ἑλλάδι τοὺς ἔθνικοὺς καὶ ἱεροὺς Θησαυροὺς, ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῶν ἐποίων κρατερώς ἀμύνονται οἱ Ἕλληνας κληρικοὶ εἰς τὰς ἐπάλλεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν φρουρῶν μετὰ γενναϊότητος, ἔστιν ὅτε, οὐχὶ κατωτέρας τῶν ἐν φονικαῖς μάχαις ἀγωνιζομένων. Ἄγνωστα ἀτυχῶς μένουσι παρ' ἡμῶν καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν διαπρεφάντων ἐν τοῖς ἀγῶσι στρατιωτῶν τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας.

Τὸ σπήλαιον, ἐνθα εἶδε τὸ φῶς ὁ Μεσσίας, ἡ Γεθσημανῆ, ὁ Γολγοθᾶς, ὁ Πανάγιος Τάφος εἶναι τὰ πεδία, ἐν οἷς ὑπὸ τὴν ἀπατηλὴν τῆς χριστιανικῆς εἰρήνης ὄψιν, συνεκροτήθησαν αἱ λυσοδέστεραι τῶν μαχῶν. Διότι οἱ τὰ πάντα ἐκμεταλλεῖται διπλωμάται καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τόποις προκαλοῦσιν ἔθνικοὺς ἀνταγωνισμοὺς!

Μεταῦ τῶν ἐπιζώντων ἀγωνιστῶν ἀναμφιρῆστως ἐπιφανῆ κατέχει θέσιν ὁ ἀρετῶς εἰς τὸν Πατριαρχικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας θρόνον ἀνυψωθείς.

Ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τῆς «ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΣΤΟΑΣ» παρακλήθει νὰ χαράξῃ συντόμως τινὰς βιογραφικὰς σημειώσεις, ἐνόμισα ὅτι καθῆκον εἶχον νὰ μὴ ἀρνηθῶ. Ἐν αὐταῖς ὅμως ὁ ἀναγνώστης θέλει μὲν εὐρὴ ἀκριβεῖς χρονολογίας καὶ ἐξηκριβωμένην τῶν γεγονότων ἑκθεσίαν, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιλήψει, ὥστε μόνον ἀσθενεστάτην θέλει λάβῃ ἰδέαν τῆς ἑθνικῆς αἰᾶ καὶ χριστιανικῆς δράσεως τοῦ γενναίου κληρικοῦ.

ΦΩΤΙΟΣ ἐγεννήθη τὸν Νοέμβριον τοῦ 1853 ἐν Πέτρῃ τῇ Κωνσταντινουπόλεως. Δωδεκαετής, τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ θεοῦ τοῦ Ν. Γιαννῆκογλου ἐπιτρόπου τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Σμύρῃ, ἀπεστάλη εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς ἐκπαίδευσιν κληρικὴν ἐπὶ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Β'. Τῷ 1866 εἰσῆγεται εἰς τὴν Θεολογικὴν τοῦ Σταυροῦ σχολὴν, λειτουργοῦσαν ἐπὶ ἀρίστα. Τῷ 1873 περιεβλήθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα, προχειρισθεὶς τῇ κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως εἰς διάκονον ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Προκοπίου τοῦ Β'. Τὸν Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπεφοίτησε τῆς σχολῆς, ἀναγορευθεὶς διδάσκαλος τῆς Θεολογίας. Εὐθύς μετὰ τοῦ ἀπεστῆλη εἰς Κωνσταντινουπόλιν ὡς γραμματεὺς τοῦ ἐκεῖσε ἱεροῦ κοινοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου, ἵνα ἐκπαιδευθῇ καὶ εἰς τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν. Ἀλλὰ μετὰ ἐννεαμηνον ἀπουσίαν ἐθεωρήθη χρησιμώτερος ὡς δευτέρως γραμματεὺς τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχικοῦ θρόνου, καθ' ὃν χρόνον ἀρχιγραμματεὺς ἦτο ὁ Γεράσιμος. Τοῦ ἀρχιγραμματεῖος δὲ προαχθέντος εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Φιλαδελφίας καὶ ἀποσταλέντος ὡς ἐπιτρόπου τοῦ Παναγίου Τάφου εἰς Κωνσταντινούπολιν, τῷ ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις τῶν Πατριαρχικῶν γραφείων. Ἐπὶ τὴν ἰδιότητα ταύτην συνῴδευσε τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Ἱερόθεον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅτε ἐγένετο ἐκεῖ συνέλευσις τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἁγίων τόπων περὶ τῶν ἐν Ρωμανίᾳ μοναστηριακῶν κτημάτων (1877—1880). Τότε ἐξετέλει χρέη οὐ μόνον ἀρχιγραμματεῖος τοῦ Παναγίου Τάφου, ἀλλὰ καὶ γραμματεῖος τῆς συνελεύσεως. Καθ' ἣν δ' ἐποχὴν ὁ Φιλαδελφίας Γεράσιμος ἀπεστάλη εἰς Βουκουρέστιον παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Ρωμανίας Καρόλῳ, ὁ φώτιος ἐξεπροσώπει τοὺς Πατριάρχας παρὰ τοῖς πρεσβυτεῖσι τῶν Δυνάμεων μετὰ τοῦ Γερμανοῦ, ὅστις βραδύτερον ἐγένετο Μητροπολίτης Ἀθηνῶν. Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1880 ἐπανελθὼν μετὰ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων εἰς Ἱεροσόλυμα, προχειρίσθη (14 Σεπτεμβρίου 1881) εἰς πρεσβύτερον καὶ ἀρχιμανδρίτην, ἐξηκολούθησε δὲ ὑπηρετῶν ὡς ἀρχιγραμματεὺς μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Πατριάρχου τούτου.

Τέσσαρες μῆνες δὲν εἶχον παρέλθῃ, ὅτ' ἐτελέγετο, πρὶν ἢ συμπληρῶσθαι τὸ τριακοστὸν τῆς ἡλικίας τοῦ ἔτος. Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, Ἐμκαριώτατος, θεοτάτος, πατήρ καὶ Πατριάρχης τῆς Ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, πάσης Παλαιστίνης, Συρίας, Ἀραβίας, πέρα τοῦ Ἰορδάνου, Κανά τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἁγίας Σιών. Ἀλλὰ τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας του ἐχρησίμευσεν ὡς πρόφασις εἰς τοὺς ἀπαρεσκομένους ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ του. Τοιοῦτοι κυρίως ἦσαν οἱ τῆς Πανσλαβιστικῆς προπαγάνδας ἀπόστολοι, προσεταιρισθέντες καὶ τοὺς στρατολογηθέντας ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ὀπαδοὺς. Θυελλὰ ἐνέσκηψε τότε εἰς τὴν Σιωνίτιδα ἐκκλησίαν, ἐπὶ πολὺν χρόνον διαρκέσασα. Δις ἠκυρώθησαν οἱ ἐκλογικοὶ κατάλογοι. Πάντα δὲ τὰ διπλωματικά μηχανήματα ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν κατὰ τοῦ φώτιου.

Τὸν Αὐγουστον τοῦ 1883 ἀνεδεικνύετο Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ὁ ἐκ Ρωσίας ἐλθὼν Ἀρχιεπίσκοπος Θαδωρίου Νικόδημος καὶ ἐνεθρονίζετο τῇ 22 Δεκεμβρίου 1883 εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον ὡς ὑπῆκοος πλέον τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ρωσικῆς πρεσβείας. Ὁ φώτιος, ἀνένδοτος εἰς τὰς ἀρχάς, ἄς ἐπρέσβευε, καὶ τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς του ἀκούων, βεβαίως δὲν ἐγένετο ὄργανον τῶν σχεδίων τοῦ Νικόδημου. Προετίμησε τὴν φυλακὴν, ἐξ ἧς ὠδηγήθη εἰς τὴν ἐν τῇ μονῇ Σινᾶ μακρὰν ἐξορίαν. Πρὸ τούτου ὅμως ἐν τῇ ἀπὸ 26 Φεβρουαρίου 1883 ἐνυπογράφω ἐπιστολῇ «πρὸς Γεράσιμον τὸν Μητροπολίτην Σκυθονπόλεως», γεγραμμένη μὲν ἐν γλώσσῃ ἀναμιμητοσύνης τὴν γλαφυρότητα τῶν ἐξοχωτέρων τῆς ἐκκλησίας ρητόρων, δημοσιευθεῖσα δ' εἰς χωριστὸν τεύχος, (*)

(*) Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Θ. Παπαλεξανδρῆ. 1883.

ἐξέθηκεν «ὁ ἐψηφισμένος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων» μετ' ἐκτάκτου δυνάμεως λόγου, ὅτι οὐχὶ μόνον ἡ ψαίνα ἐκθάπτει τὰ πτώματα καὶ κατορχειται ἐν ταῖς σαρεῖν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνθρώπος δοξομανίᾳ ἑαυτὸν παραδίδει, καθίσταται καὶ τῶν θηρίων θηριωδέστερος. Ἀπὸ τῆς 19 Φεβρουαρίου 1884 μέχρι τῆς 1ης Ὀκτωβρίου 1890 ἔμεινε ἐν τοῖς βράχοις τοῦ Σιναίου ὄρους ὡς νεώτερος Προμηθεύς, καθ' ὃν χρόνον ὁ Νικοδήμιος ἐν τῇ Ἁγίᾳ πόλει ἀτυχῶς ἐξετέλει τῶν ὑποστηρικτῶν του τὸ σχέδιον.

Ὁ V. Biiss ἐν φυλλάδιῳ, μεταφρασθέντι ἐκ τῆς ἀγγλικῆς εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τῆς Ρωσίδος δεσποινίδος Σοφίας Βακούιν(*) , περιγράφει τὸν βίον τοῦ Ἑλλήνου κληρικοῦ, ὅστις ἐπὶ ἐξαετίαν περίπου διήλθεν ἐκεῖ ἐξόριστος μὲν, ἀλλὰ μελετῶν καὶ διδασκόμενος, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιζητήσῃ τις διὰ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντός του ἐνδοξον στάδιον, χωρὶς νὰ ἐξεγείρῃ τὴν ζηλοτυπίαν καὶ τὸ μῖσος, ἀπαραλλάκτως ὡς ὁ λάμπων ἥλιος ἐξάγει τὰς ἐχθίδνας ἐκ τῶν ὀπῶν των.

Ἐν τῇ ἐξορίᾳ του ἠσχολήθη εἰς τὴν τακτοποίησιν τῆς ἐν Σινᾷ βιβλιοθήκης, εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ρωσικῆς καὶ εἰς τὴν τελειοποίησιν του εἰς τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν, ἐπίσης εἰς δημοσίευσιν ἐκκλησιαστικῶν τιμῶν μονογραφιῶν.

Μετά τὴν κατά τοῦ Νικοδήμου γενικὴν ἐξέγερσιν καὶ τὴν πτώσιν αὐτοῦ, ἐπανῆλθε [17 Ὀκτωβρίου 1890] εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔνθα ἐξελέγη, ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τοῦ Γερασίμου, καὶ τακτικῶς ἐξηκολούθει ἐκλεγόμενος, πρόεδρος τῆς οικονομικῆς ἐπιτροπείας, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1891 μέχρι τοῦ 1899 διετέλεσεν αὐτὸς, ἀνευ διαλειμμάτων, καὶ ἀρχιγραμματεὺς τῶν Πατριαρχείων. Ἀνανεωθείσης ἐν Δαμασκῷ τῆς μετὰ τοῦ νέου Πατριάρχου ἀρχαίας ἀγάπης, ἔμεινε παρ' αὐτῷ μέχρι τῆς τελευτῆς του [9 Φεβρουαρίου 1897]. Ὑπὸ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ μακαριωτάτου Δαμιανῶ, τοῦ νῦν λίαν ἐπαίσιως Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, ἐχειροτονήθη ὁ ἀρχιμανδρίτης πώσιος εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Φιλαδελφείας τῆς 6 Δεκεμβρίου 1897, κατὰ συνοδικὴν δὲ ἀπόφασιν τῆς 30 Ἰανουαρίου 1899 Μητροπολίτης Ναζαρέτ.

Μετά τὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Σωφρονίου (1899) πολλοὶ αὐτόκλητοι παρετάχθησαν ὡς ὑποψήφιοι, σπουδαιότερον δὲ μὲν εἰς μόνον ὑπεδείχθη ὑπὸ τῶν δυναμένων νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν, ὁ Ἰωάννης Γ'. ὅστις καὶ μέλλοντας παρεῖχεν ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Ἀλλ' ἐκεῖνος συνεχῶς εἶχε τὰ βλέμματά του ἐστραμμένα ἐκ τοῦ ὄρους τῆς Χαλκιδικῆς πρὸς τὸ Βυζάντιον, ὅπου ἀκουσίως εἶχεν ἐγκαταλείψῃ τῷ 1884, ἐφ' ᾧ καὶ δὲν ἐδέχθη τὴν ὑποψηφισίτητά. Μόνον περὶ τοῦ πωσίου οὐδεὶς ἀπολύτως, οὐδεὶς ἐγγίνετο λόγος. Ταύτου ἕνεκα ὁ τὰς γραμμὰς ταύτας γράφων ὁ λ ω ε α ὕ θ ὁ ρ η τ ο ε, ἐτόλμησε νὰ ρίψῃ εἰς τὴν δημοσιότητα τὸ ὄνομα αὐτοῦ δι' ἐπιστολῆς ἐνυπογράφου, δημοσιευθείσης ἐν τῇ «Ἐστία» τῶν Ἀθηναίων (25 Ἀυγούστου 1899), ἀνατυπωθείσης δ' ἐν ταῖς Αἰγυπτιακαῖς ἐφημερίσιν. Ἐκεῖνος δὲ μαθὼν τὰ δημοσιευθέντα καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν ἐντύπωσιν, ἔμεινε ἐφυσχάλων μακρὰν τῆς ἐκλογικῆς παλαίστρας, ἀξιοπρεπῶς δ' ἔγραφε (21 Σεπτεμβρίου 1899) πρὸς τινὰ τῶν ἐν Ἀθήναις στενῶν συγγενῶν του.

«... Ἐχω προθύμως ἐφ' ὄρου ζωῆς ὑπηρετεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ σου ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ὅπου ἐν θεωρηθεῖ λυσιτελέστερον. Ἀλλὰ τοῦτου πλέον οὐδ' ἐν ἁ λ ο ὕ μ ε ν ο ε ὑπακούσω. Ἄ κ λ η τ ο ε ἠσυχάσω, ἔνθα καὶ ἠσυχάζω...» «Ἡ προθυμία εἰς ὑπακοήν, οὐκ ἔλλείπει. Ὁ ζῆλος οὐκ ἐνέργειαν ἐπ' ἐκτελέσει τῶν καθήκοντων ἀπεδειχθήσεται σὺν Θεῷ ὡς ζῆλος καὶ ἀκμαῖος ἀχρὶς αὐταπαρνήσεως ἀ λ λ ἄ π ρ ὀ θ ε σ ι ε ι ε (ἐκλογικὰς) ἐ ν ε ρ γ ε ι α ε... οὐ δὲ κατὰ σκιὰν ὑφίσταται...»

(*) Un exilé au Sinaï. Port-Saïd. 1897.

Καὶ διὰ τῶν γραμμῶν τούτων ἐπιβεβαιούται μὲν ἐτι φορὰν τὸ ὑπὸ τῶν Γάλλων ὀρθῶς λεγόμενον, ὅτι ὁ χαρακτήρ τοῦ γράφοντος ἀποτυπῶται εἰς τὸ ὄφος τῶν γραφομένων.

Ἡ ἐγνωσμένη διπλωματικὴ ἱκανότης τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ πολιτικοῦ πράκτορος κ. Ἰωάννου Γρυκάρη, λίαν ἀξιοπαίτως παρέκαμψε καὶ ἐν τῇ περιστάσει ἐκείνῃ, ὡς εἰς πολλὰς ἄλλας προγενεστέρως, μετὰ δεξιότητος τοῦ ἀναφύοντος κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς Πατριαρχικῆς ἐκλογῆς μεγάλου σκοπέλου. Καίτοι δὲ τὰ προσκόμματα παραδόξως ἐπεξετάθησαν, ἕνεκα διπλωματικῶν καὶ καλογηρικῶν ραδιοργασιῶν μέχρι τοῦ Φαναρίου καὶ τοῦ Γιλδίξ, πανηγυρικῶς ἐξελέγη ὁ πώσιος ἀ ε λ ε φ θ ε ο ὕ π ἄ π α ε καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας καὶ π ἄ σ η ς γ ἰ ε Αἰγύπτου, ἢ δ' ἐκλογὴ αὐτοῦ ἐπεκρῶθη διὰ σουλτανικοῦ φερμανίου. Εἶναι κατὰ τὸν κ. Σ. Ἀντίοχον (*) ὁ δεύτερος Πατριάρχης, ὅστις ἐξελέγη ἐν αὐτῇ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τῶν ἀράβων.

Ἀπάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ρητόρων ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐποχῇ εἶναι, καθ' ὅσον γινώσκω, ἐγκρατέστερος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ ὁ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ ἀποστόλου Μάρκου καθήμενος· τοῦτο κυρίως κατ' ἐμὴν γνώμην ἐμάρτυρε τὸν χαρακτήρα του. Σθεναρὸς τὴν ψυχὴν καὶ φιλόπνοος, εὐγλωττος μέχρι γοητείας ἄμα καὶ καλλιπέστατος τὸ ὄφος, διακρινόμενος ἐπὶ διοικητικῇ ἐπιβλητικότητι καὶ ἐπὶ διπλωματικῇ περιούσιᾳ. Ὅμιλεῖ κάλλιστα καὶ τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν ρωσικὴν· ἀλλὰ τοὺς Αἰγυπτίους, καὶ μάλιστα τοὺς ἀραβοφώνους χριστιανούς, καταθέλγει διὰ τῆς ἀραβικῆς γλώσσης, ἣν γινώσκει ἀρίστα.

Τοιαῦτα προσόντα προσεῖλκυσαν τὸν σεβασμὸν πάντων, ἐγένετο δὲ περιώνυμος καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας τῶν ἄλλων δογμάτων. Τιμηθεὶς δι' ἑλληνικοῦ, ὀθωμανικοῦ καὶ ρωσικοῦ παρασήμου, εἶναι καὶ μέλος πλειστῶν ἀρχαιολογικῶν ἐταιριῶν, διότι τυγχάνει καὶ βαθύς γνώστης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχαιολογίας.

Ἐυχρηθῶμεν, ὅπως διὰ τῆς καταλλήλου συνεργασίας μετὰ τῶν Πατριαρχῶν Ἰωανναντινουπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων βελτιωθῶσι τὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ κλήρου—ὑπὸ πολλῶν ἐχθρῶν ἀπειλουμένου—ἀφοῦ ἐν τῇ μεταξὺ χρόνῳ ἐπῆλθε καὶ ἡ ἀνάρρησις τοῦ Ἰωάννη Γ', εἰς τὸν οἰκουμένικόν Πατριαρχικόν θρόνον τοῦ Βυζαντίου, ὅστις δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι διὰ τῶν ἔργων θέλει κυρώσῃ μὲν ὅσα περὶ τῆς ἱκανότητος του πανθομολογοῦνται, διαφεύσῃ δὲ ὅσα περὶ ἐξαιρετικῶν πρὸς τὴν ρωσικὴν ὀρθοδοξίαν συμπαιδιῶν ἐδημοσιεύθησαν.

Ἐγραψεν ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Νοεμβρίου 1901

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

(*) Σ. Ἀντιόχου, Τὰ προνόμια τῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Ἐν Ἀθήναις 1901 σ. 99.

